

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมการตลาด สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนฝั่งธนบุรีกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแยกเป็นประเภทได้ดังนี้

#### 1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching)

- 1.1 ความหมายของการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
- 1.2 ความสำคัญของการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
- 1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
- 1.4 ขั้นตอนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
- 1.5 กระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
- 1.6 ข้อดีของการสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

#### 2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดฝึกอบรบ

- 2.1 ความหมายของชุดฝึกอบรบ
- 2.2 องค์ประกอบของชุดฝึกอบรบ
- 2.3 ประเภทของชุดฝึกอบรบ
- 2.4 ประโยชน์ของชุดฝึกอบรบหรือชุดการสอน
- 2.5 ขั้นตอนในการผลิตชุดฝึกอบรบ
- 2.6 การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ

#### 3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน

- 3.1 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน
- 3.2 องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน
- 3.3 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน
- 3.4 ระดับวิสาหกิจชุมชน
- 3.5 ขั้นตอนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
- 3.6 ประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชน

#### 4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการตลาด

- 4.1 ความหมายของการตลาด
- 4.2 ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix)
- 4.3 การส่งเสริมการตลาด

#### 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 งานวิจัยในประเทศ
- 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

### 1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching)

#### 1.1 ความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็นการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งมุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียนมีการจัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน โดยเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด การอ่าน การจับใจความสำคัญ ทำความเข้าใจจดจำแล้วนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงคือ Douglas Brown (อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2545, น.109) เสนอว่า แนวการสอนการสอนทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารมีลักษณะ 4 ประการที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันดังนี้

1. เป้าหมายการสอนเน้นไปที่องค์ประกอบทั้งหมดของทักษะการสื่อสารและไม่จำกัดอยู่ภายในกรอบของเนื้อหาภาษาหรือไวยากรณ์
  2. เทคนิคทางภาษาได้รับการออกแบบมา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างแท้จริงตามหน้าที่ภาษาและสามารถปฏิบัติจริงได้โดยมีจุดมุ่งหมายในการพูด รูปแบบโครงสร้างภาษามีใช้เป้าหมายหลัก แต่จะเป็นที่รูปแบบเฉพาะของภาษาที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารจนสำเร็จตามเป้าหมาย
  3. ความคล่องแคล่วและความถูกต้อง เป็นหลักการเสริมที่อยู่ภายใต้เทคนิคการสื่อสาร มีหลายครั้งที่ความคล่องแคล่วอาจจะมีความสำคัญมากกว่าความถูกต้อง เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ได้อย่างมีความหมาย
  4. ในการเรียนการสอนภาษาตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในตอนท้ายสุด ผู้เรียนต้องใช้ภาษาอย่างเข้าใจและสร้างสรรค์ ภายในบริบทที่ไม่เคยฝึกมาก่อน
- Littlewood (1990, p.45) กล่าวว่า แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวการสอนที่ไม่จำกัดความสามารถของผู้เรียนไว้เพียงแค่ว่าความรู้ด้านโครงสร้างไวยากรณ์เท่านั้นแต่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะ โดยสัมพันธ์ความสามารถทางไวยากรณ์เข้ากับยุทธศาสตร์

การสื่อสารด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ ในชีวิตจริงผู้เรียนต้องสัมผัสกับการสื่อสาร ซึ่งเป็นการใช้ภาษาในรูปแบบต่างๆ มากมาย การสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาโดยใช้เหมาะสมกับสถานการณ์มากกว่าเรียนเพื่อสร้างประโยคที่ถูกต้องทางไวยากรณ์เท่านั้น แต่ทั้งนี้ไม่หมายความว่าไวยากรณ์มีความสำคัญน้อยลง ความจริงแล้วไวยากรณ์ของภาษายังมีความสำคัญอยู่ (กุลาเบญจกาญจน์, 2530)

สุมิตรา อังวัฒน์กุล (2540) กล่าวว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเกิดจาก แนวคิดที่เชื่อว่าภาษาไม่เพียงระบบไวยากรณ์ที่ประกอบด้วยศัพท์ เสียง โครงสร้างเท่านั้น แต่ภาษาคือระบบที่ใช้ในการสื่อสารหรือสื่อความหมาย ดังนั้นการสอนภาษาเพื่อสื่อสาร จึงควรให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารหรือสื่อความหมาย และใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม ไม่ควรสอนให้ผู้เรียนรู้เฉพาะรูปแบบหรือโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น นอกจากนี้ Canale and Swain (1980) ได้แยกองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความสามารถทางด้านไวยากรณ์หรือโครงสร้าง (Linguistic Competence and Grammatical Competence) หมายถึงความรู้ด้านภาษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ โครงสร้างของคำ ประโยค ตลอดจนการสะกดและการออกเสียง

2. ความสามารถด้านสังคม (Sociolinguistic Competence) หมายถึงการใช้คำ และโครงสร้างประโยคได้เหมาะสมตามบริบทของสังคม เช่น การขอโทษ การขอบคุณ การถามทิศทาง และข้อมูลต่าง ๆ และการใช้ประโยคคำสั่ง เป็นต้น

3. ความสามารถในการใช้โครงสร้างภาษาเพื่อสื่อความหมายด้านการพูด และเขียน (Discourse Competence) หมายถึง ความสามารถในการเชื่อมระหว่างโครงสร้างภาษา (Grammatical form) กับความหมาย (Meaning) ในการพูดและเขียนตามรูปแบบ และสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

4. ความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย (Strategic Competence) หมายถึงการใช้เทคนิคเพื่อให้การติดต่อสื่อสารประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการสื่อสารด้านการพูด เช่น การใช้ภาษาท่าทาง (Body Language) การขยายความโดยใช้คำศัพท์อื่นแทนคำที่ผู้พูดนึกไม่ออก เป็นต้น

Hymes (1981) กล่าวว่า การสื่อสารคือความสามารถในการใช้ภาษาหรือ ติความภาษา ถูกต้องเหมาะสมเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในสังคมและสามารถรู้ว่า เมื่อไรควรจะพูด และควรจะพูดอะไรกับใคร เมื่อไร ที่ไหนและในลักษณะอย่างไร

Finocchiaro (1983) กล่าวว่า การสอนการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเป็น การสอนที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งรวมถึงความเหมาะสมและการยอมรับ การใช้ และสถานการณ์ทางสังคมที่ใช้ภาษานั้นอยู่

Haliday (1982) กล่าวถึงอีกแง่มุมหนึ่งของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือเรื่องหน้าที่ของภาษา(function) ว่าหมายถึงการรวมเอาหัวข้อที่เหมือนกันเข้าไว้ตามหน้าที่ของมัน ในรูปของหน่วยต่าง ๆ เช่น การทักทาย การขอร้อง การเชิญ

สรุปว่าการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนการสอนแนวนี้จะต้องเน้นการทำกิจกรรมเพื่อการฝึกฝนการใช้ภาษาให้ใกล้เคียงสถานการณ์จริงมากที่สุดให้ผู้เรียนเป็นคนลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานเป็นคู่ การทำงานกลุ่ม การนำเสนองาน

## 1.2 ความสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

กลุ่มนักจิตวิทยาการเรียนรู้เชื่อว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในการเรียน ผู้เรียนจะสามารถเรียนมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความเข้าใจเป็นสำคัญ เขาจะเรียนดีถ้าเข้าใจจุดประสงค์ของการเรียน เห็นประโยชน์ในการนำสิ่งที่เรียนไปใช้ โดยสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปแล้วให้เข้ากับสิ่งที่กำลังเรียนอยู่และสิ่งที่จะช่วยให้เรียนภาษาต่างประเทศดี ต้องเข้าใจหลักภาษาที่ใช้ในการวางรูปประโยคด้วยการสื่อสารจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเราสามารถใช้ประโยคหลายชนิดในโอกาสต่าง ๆ กัน เช่น การอธิบาย การแนะนำ การถาม-ตอบ การขอร้อง การออกคำสั่ง เป็นต้น ความรู้ในการแต่งประโยคเป็นสิ่งที่เราเรียกว่า ความรู้ความเข้าใจภาษานั้น แต่ถ้าจะให้เกิดประโยชน์จะต้องสามารถนำความรู้ไปใช้เป็นปกติวิสัยตามโอกาสต่าง ๆ ของการสื่อสาร

Larsen-Freeman (2000, p.11) ที่ให้ความเห็นว่า ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นมีลักษณะเฉพาะ คือความตั้งใจในการสื่อสารของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะใช้ภาษาผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมการสื่อสาร ซึ่งการเรียนเช่นนี้จะ ช่วยกระตุ้นผู้เรียนมีความตั้งใจในการเรียนภาษามากยิ่งขึ้น รู้สึกว่าตนกำลังเรียนภาษาที่เป็นประโยชน์ สามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมาย

Littlewood (1988, p.12) กล่าวว่า หากผู้เรียนมองเห็นประโยชน์ของการเรียนภาษาในชั้นเรียนว่าผู้เรียนใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้อื่น ผู้เรียนจะมีความสนใจ และช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารมากขึ้น นั่นหมายความว่า การใช้กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่มีความหมาย ส่งผลให้ผู้เรียนมีความตั้งใจในการเรียนมากขึ้นจากการใช้ภาษาอย่างแท้จริงอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถด้านการฟัง-พูดของผู้เรียน

สรุปว่า ความสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นทำให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ในการนำสิ่งที่เรียนไปใช้ โดยสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปแล้วให้เข้ากับสิ่งที่กำลังเรียนอยู่และสิ่งที่จะช่วยให้เรียนภาษาต่างประเทศดีต้องเข้าใจหลักภาษา และบริบทในการใช้ภาษานั้นๆ

## 1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการสอนภาษาตามแนวสื่อสาร (Communicative Language Teaching; CLT) ซึ่งกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน (Teaching and learning

materials) ที่เหมาะสม และหลายกิจกรรมที่น่าสนใจ การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้มีความเหมาะสมเป็นอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่ง Nunan and Lamb (1996) และ Nunan (1991) อธิบายลักษณะกิจกรรม การสอนตามแนว CLT ดังนี้ "กิจกรรมการสอน CLT คือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง หรือการใช้ภาษาอย่างมีความหมาย กิจกรรมการสอนตาม แนว CLT เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Information Sharing) การปฏิสัมพันธ์ (Interaction)"

Johnson and Morrow (1986, pp.744-753) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการสอน ภาษามุ่งให้ผู้เรียนมีความต้องการสื่อสารด้วยบรรยากาศที่สนุกสนาน ซึ่งผู้สอนต้อง มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนภาษาที่หลากหลายที่มีลักษณะเป็นกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร Harmer (1993, p.86) และ Savignon (1997, p.32) ได้สรุปลักษณะกิจกรรม เพื่อการสื่อสารว่า กิจกรรมที่จัดขึ้น ต้องเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่เรียนมา ได้อย่างหลากหลาย อีกทั้งผู้สอนต้อง เลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่สอนและวัยของผู้เรียน สรุปว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน ต้องการเน้น ให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดังนั้นครูผู้สอน จำเป็นต้องรู้จักเลือกใช้วิธีสอนและ กิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจและความสามารถของ ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อ การเรียนภาษาและเกิดการพัฒนาการเรียนภาษาอย่างมี ประสิทธิภาพ ไม่เพียงแต่การจัดการเรียนรู้ เท่านั้นที่จะส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียน สื่อการเรียนการสอนก็ เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งเช่นกันที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจการเรียน ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น

Jack C. Richards (2006) ได้ให้ข้อสรุป 10 ประการในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร ไว้ดังนี้

1. Interaction: การเรียนรู้ภาษาที่สองจะเกิดขึ้นได้ง่ายถ้าผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์หรือ สื่อสารในภาษานั้นอย่างมีความหมาย
2. Effective Tasks: กิจกรรมภาษาหรือแบบฝึกหัดที่มีคุณภาพในชั้นเรียนจะทำให้ ผู้เรียนมีโอกาสที่จะสื่อความหมายในภาษา เพิ่มพูนแหล่งการเรียนรู้ภาษา สังเกตการใช้ภาษา และมี ส่วนในการร่วมสื่อสาร
3. Meaningful Communication: การสื่อสารจะมีความหมายก็ต่อเมื่อผู้เรียนสื่อสาร เรื่องเกี่ยวข้องกับตน น่าสนใจ และน่ามีส่วนร่วม
4. Integration of Skills: การสื่อสารเป็นกระบวนการเน้นภาพรวม (Holistic Process) ที่ต้องใช้ทั้งทักษะทางภาษาและหลายรูปแบบ

5. Language Discovery/Analysis/Reflection: การเรียนภาษาเกิดจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบอุปนัย (Inductive Learning) คือผ่านกระบวนการค้นพบกฎและรูปแบบของภาษาด้วยตนเอง และจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอนกฎและรูปแบบของภาษา (Deductive learning)

6. Accuracy & Fluency: การเรียนภาษาเป็นการเรียนรู้ที่ค่อยเป็นค่อยไป ที่ผู้เรียนเรียนรู้จากการใช้ภาษาและจากการลองผิดลองถูก ในภาษา และถึงแม้ความผิดพลาดในการใช้ภาษาจะเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้ แต่เป้าหมายปลายทางของการเรียน คือการมีความสามารถในการภาษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม

7. Individuality: ผู้เรียนแต่ละคนมีหนทางพัฒนาภาษาของตนเอง และมีอัตราการพัฒนาที่ไม่เท่ากันและมีความต้องการและแรงจูงใจในการเรียนภาษาที่ต่างกัน

8. Learning and Communication Strategies: การเรียนภาษาที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ในการเรียนและกลยุทธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

9. Teacher as a facilitator: บทบาทของผู้สอนในห้องเรียนคือ ผู้ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกและใช้ภาษาและให้ผลสะท้อนกลับในการใช้ภาษาและการเรียนภาษาของผู้เรียน

10. Collaboration & Sharing atmosphere: ห้องเรียนเปรียบเสมือนชุมชนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และแบ่งปันการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

Lottie Baker and Janet Orr (2014) ได้สรุปการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารตามหลักทฤษฎีและงานวิจัยไว้ 4 ประการดังนี้

1. เน้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพด้วยความถูกต้องและคล่องแคล่ว (A focus on Effective Communication with Accuracy and Fluency) ความสามารถในการสื่อสารเป็นเป้าหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้นสัมพันธ์กับความถูกต้องในด้านไวยากรณ์และคำศัพท์ซึ่งต้องควบคู่ไปกับความคล่องแคล่วในการพูดและการเขียน (Hymes, 1971) นอกจากนี้ Canale and Swain (1980) ได้เพิ่มเติมจากแนวคิดของ Hymes โดยสรุปความสามารถที่จำเป็นในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพไว้สี่ประการ ประกอบด้วยความสามารถด้านไวยากรณ์ (Grammatical) ด้านวาทกรรม (Discourse) ด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม (Sociolinguistic) และด้านการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย (Strategic) และที่ผ่านมากกว่าสี่ทศวรรษ นักวิชาการยังคงศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อยืนยันความสำคัญของความถูกต้องความรู้ด้านหน่วยเสียง ไวยากรณ์ คำศัพท์ และความคล่องแคล่วในการสื่อสาร

2. ความกล้าใช้ภาษาในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม (Risk-taking in Cooperative Groups) กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันแสดงถึงการเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Johnson & Johnson, 1999) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือกันจะเป็น

ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและพัฒนาเป็นกลุ่มที่มีโครงสร้างของการเอื้อประโยชน์ต่อกันในกลุ่ม (Kagan, 1994) กลุ่มนั้นสำคัญยิ่งต่อการเริ่มใช้ภาษาของนักเรียนที่ประหม่าในการพูดต่อหน้ากลุ่มใหญ่ กิจกรรมในกลุ่มเล็ก ๆ นั้นสร้างแรงจูงใจในการใช้ภาษาและกระตุ้นนักเรียนให้กล้าเสี่ยงในการใช้คำศัพท์และโครงสร้างภาษาใหม่ (Calderon, Slavin, & Sanchez, 2011)

3. เชื่อมโยงกับความหมายและบริบท (Connected to Meaning and Context) ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น นักเรียนจะมีพัฒนาการทางภาษาด้วยการใช้ภาษาในชีวิตจริง (Harmer, 2003 ; Nunan, 1989) สอดคล้องกับทฤษฎีทางสังคมวัฒนธรรมของ Vygotsky ที่ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารไว้ว่า “วิธีที่ดีที่สุดที่จะเรียนรู้และสอนภาษาคือการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม” (Chaiklin, 2003) ภาระงานด้านภาษาควรเชื่อมโยงกับบริบทของชีวิตจริงที่มีความหมายต่อนักเรียน นั่นคือภาระงานด้านภาษานั้นอาจจะเชื่อมโยงถึงประเด็นทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในชีวิตจริง

4. ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking Skills) ทักษะการคิดวิเคราะห์มีความสำคัญมากขึ้นสำหรับนักเรียนในทุกสาขาวิชา ไม่เพียงแต่ด้านภาษาเท่านั้น ทฤษฎีการคิดที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายคือทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูม (Bloom's Taxonomy) บลูม (Bloom, 1956) ได้เสนอแนวคิดที่นักเรียนมีความจำเป็นที่ต้องรู้จักทักษะการคิดทั้งในระดับสูงและระดับล่าง ทักษะในระดับล่าง คือ การจำและความเข้าใจ เช่น การจดจำคำศัพท์ใหม่และเข้าใจลีพื้นฐาน ทักษะในระดับสูง คือ การสังเคราะห์และการประเมินผล เช่น การรวบรวมข้อมูลย่อยในการเล่าเรื่อง หรือ แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจด้วยเหตุผล ทักษะการคิดวิเคราะห์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพราะภาระงานด้านการสื่อสารนั้นต้องบูรณาการทั้งทักษะระดับล่างและระดับที่สูงขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ในการสร้างภาษาใหม่นั้นจดจำคำศัพท์ใหม่ สังเคราะห์ความคิด และประเมินเลือกวิธีที่ดีที่สุดในการสื่อสาร

สรุปว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็นกิจกรรมเพื่อการสื่อสารในบริบทต่างๆ กิจกรรมที่จัดขึ้นต้องเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่เรียนมา ได้อย่างหลากหลาย และครูผู้สอนควรจะหากิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนตามระดับนั้นๆ อีกด้วย และผู้เรียนควรมีพัฒนาการทางภาษาด้วยการใช้ภาษาในชีวิตจริง รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และเข้ากับสังคมได้จากกิจกรรมกลุ่มในห้องเรียน

#### 1.4 ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

Brown (2000) Harmer (1991) และ Rixon (1996) เสนอไว้ว่า ขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ใช้จัดการสอนกันทั่วไปมี 3 ขั้นตอน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ในการเรียนการสอนคำศัพท์ได้ดังนี้

1. **ขั้นการนำเสนอเนื้อหา (Presentation)** ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ การนำเสนอเนื้อหาใหม่ จัดเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นหนึ่ง ในขั้นนี้ผู้สอนจะให้ตัวป้อนทางภาษา (Input) แก่ผู้เรียน ซึ่งนับเป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้ มีการนำเสนอเนื้อหาใหม่โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์ รวมทั้งวิธีการใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการออกเสียง คำศัพท์ โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษานั้น

2. **ขั้นการฝึกปฏิบัติ (Practice)** ขั้นการฝึกปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาที่เพิ่งจะเรียนรู้ใหม่จากขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะของการฝึกแบบควบคุมหรือชี้แนะ (Controlled Practice/Directed Activities) โดยมีผู้สอนเป็นผู้นำในการฝึก และค่อย ๆ ปล่อยให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเองมากขึ้นเป็นแบบกึ่งควบคุม (Semi-controlled) การฝึกในขั้นนี้มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบของภาษาได้ จึงเน้นที่ความถูกต้องของภาษาเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และวิธีการใช้รูปแบบภาษานั้น ๆ ด้วย ในการฝึกขั้นนี้ ผู้สอนจะเริ่มจากการฝึกปากเปล่า (oral) ซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนพูดตามแบบง่าย ๆ ก่อน จนได้รูปแบบภาษา แล้วค่อยเปลี่ยนสถานการณ์ไป สถานการณ์เหล่านี้จะเป็นสถานการณ์ที่สร้างขึ้นภายในห้องเรียน เพื่อฝึกการใช้โครงสร้างประโยคตามบทเรียน ทั้งนี้ผู้สอนต้องให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ด้วย เพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าตนใช้ภาษาได้ถูกต้องหรือไม่ นอกจากนี้ผู้สอนอาจตรวจสอบความเข้าใจด้านความหมายได้ แต่ไม่ควรใช้เวลามากนัก ต่อจากนั้นจึงให้ฝึกด้วยการเขียนเพื่อเป็นการฝึกความแม่นยำในการใช้ภาษา

3. **ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production)** ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร นับเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดขั้นตอนหนึ่ง เพราะการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เปรียบเสมือนการถ่ายโอนการเรียนรู้ภาษาจากสถานการณ์ในห้องเรียนไปสู่การนำภาษาไปใช้จริงนอกชั้นเรียน การฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยทั่วไป มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้ลองใช้ภาษาในสถานการณ์ที่จำลองหรือสถานการณ์จริงด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวทางเท่านั้น การฝึกใช้ภาษาในลักษณะนี้มีประโยชน์ในแง่ที่ช่วยให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้รู้ว่า ผู้เรียนเข้าใจและเรียนรู้ภาษาไปแล้วมากน้อยเพียงใด สามารถนำไปปรับใช้ตามความต้องการของตนเองเพียงใด ซึ่งการที่จะถือว่าผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วอย่างแท้จริง ก็คือ การที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เองโดยอิสระ ภายใต้อาณัติสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะพบในชีวิตจริง นอกจากนี้ผู้เรียนจะได้มีโอกาสนำความรู้ทางภาษาที่เคยเรียนแล้วมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ในการฝึกขั้นตอนนี้ด้วย เพราะผู้เรียนไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาตามรูปแบบที่กำหนดมาให้เหมือนดังการฝึกใช้ขั้นฝึก และในการเลือกใช้ภาษาเองนี้ จะช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี วิธีการฝึกมักอยู่ในรูปของการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้กำหนดภาระงานหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ให้



Richards และ Rogers (1995) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนการสอนของแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. ชี้นำเสนอเนื้อหา (Presentation) การนำเสนอเนื้อหาเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพราะเป็นขั้นที่ผู้สอนจะให้ข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็พื้นฐานในการฝึกใช้ภาษาในลำดับต่อมา โดยผู้สอนจะเน้นการให้ผู้เรียน เรียนรู้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และวิธีการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆควบคู่ไปกับการ เรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งในขั้นนำเสนอเนื้อหาสามารถดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

1.1 การนำเข้าสู่เนื้อหา ผู้สอนจะให้บริบทหรือสถานการณ์แก่ผู้เรียนก่อน โดยการใช้รูปภาพหรือการเล่าเรื่องให้ฟัง เป็นต้น หลังจากนั้นจึงเสนอเนื้อหาทางภาษาแก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนฟังหรืออ่านเนื้อหานั้น เนื้อหาที่เสนอควรเป็นเรื่องราวหรือบทสนทนาที่มีคำศัพท์หรือรูปแบบภาษาที่ผู้เรียนเคยเรียนรู้อาจบ้างแล้ว เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเรื่องราวที่ฟังหรืออ่านได้บ้าง

1.2 ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้ ผู้สอนจะตรวจสอบว่าผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่ฟัง หรืออ่านเพียงใด โดยการถามคำถามให้ผู้เรียนตอบหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนพูด ถ้าผู้เรียนสามารถตอบคำถามหรือพูดโดยใช้ภาษาได้ ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเสียเวลากับการนำเสนอเนื้อหา เพราะผู้เรียนอาจเรียนรู้เนื้อหาดังกล่าวมาแล้ว

1.3 ขั้นอธิบาย ในกรณีที่ผู้เรียนตอบได้บ้าง หรือไม่ได้เลย ผู้สอนจำเป็นต้องสอนหรืออธิบายเนื้อหาทางภาษาดังกล่าวให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบ วิธีการและความหมาย ถ้าจำเป็นผู้สอนอาจใช้ภาษาแม่ในการอธิบายได้

2. ขั้นการฝึก (Practice) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาที่เพิ่งเรียนรู้ใหม่ในการฝึกแบบควบคุม (Controlled Practice) โดยผู้สอนเป็นผู้นำในการฝึก เพื่อเน้นให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบของภาษา สำหรับความถูกต้องและความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและวิธีการใช้รูปแบบ ของภาษานั้นๆเน้นเป็นลำดับรองลงมา ในขั้นแรกจะใช้การฝึกแบบกลไก (Mechanical Drill) หรือการฝึกซ้ำๆ (Repetition Drill) จนผู้เรียนสามารถจำรูปแบบของภาษานั้นได้ การฝึกอาจให้ผู้เรียนฟังจากเทปหรือจากครูผู้สอน ในกรณีที่ฟังจากผู้สอน ผู้สอนต้องออกเสียงเป็นธรรมชาติด้วยความเร็วปกติ แล้วให้ผู้เรียนฝึกพูดหรือออกเสียงตาม การฝึก ให้ผู้เรียนฝึกพร้อมกันทั้งห้อง ทีละครั้งห้องและฝึกเป็นรายบุคคลตามลำดับ โดยผู้สอนควรให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าตนเองใช้ภาษาถูกต้องหรือไม่ ผู้สอนอาจใช้คำถามง่ายๆ ให้ผู้เรียนตอบสั้นๆว่าใช่ ไม่ใช่ หรือถูกผิด เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนในด้านความหมาย ดังนั้นการฝึกแบบควบคุมจึงไม่ควรใช้เวลามากเกินไป เพราะเน้นความถูกต้องของรูปแบบภาษาเป็นสำคัญ

3. ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production) เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพราะเป็นการฝึกการใช้ภาษาที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ภาษาในชั้นเรียนกับการนำไปใช้จริงในสังคม การฝึกในขั้นนี้มุ่งให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวทางให้เท่านั้น เมื่อผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เป็นอิสระจึงถือว่าผู้เรียนได้เรียนรู้จริง การที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้เป็นอิสระจะสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การฝึกในขั้นตอนนี้เน้นการทำกิจกรรมแบบต่างๆ โดยผู้สอนเป็นผู้ริเริ่มอธิบายวิธีทำกิจกรรม จัดกลุ่มของผู้เรียน ต่อมาให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเองทั้งหมด ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้แนะนำช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนมีปัญหา และเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับหรือประเมินผลการทำกิจกรรมของผู้เรียนภายหลัง

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1.การนำเสนอข้อมูล เป็นขั้นแรกที่ครูผู้สอนนำเสนอความรู้ใหม่ๆ หรือ คำศัพท์ต่างๆแก่ผู้เรียน 2.ขั้นปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจากที่ได้เรียนมาจากในขั้นตอนแรก 3. ขั้นนำไปใช้ โดยผู้เรียนจะนำสิ่งที่ฝึกปฏิบัติไปใช้ในทักษะอื่นๆ เช่น การพูด การเขียน เป็นต้น

### 1.5 กระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

กระบวนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการคือ กิจกรรม เทคนิคการสอน และบทบาทของผู้เรียนและครูผู้สอน

1. กิจกรรม เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากในกระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพราะเป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ภาษาในการสื่อสารที่สมจริงในห้องเรียน (Richards, 2006) กิจกรรมที่ดีนั้นจะขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรม และลักษณะของการจัดกิจกรรม

1.1 ลักษณะของกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีดังนี้

- 1) กิจกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์บทเรียน
- 2) กิจกรรมมีจุดมุ่งหมายในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย
- 3) กิจกรรมทำให้เกิดความจำเป็นที่จะสื่อความหมาย
- 4) กิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรับรู้ผลของการสื่อความหมาย
- 5) กิจกรรมน่าสนใจและท้าทาย
- 6) กิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกตามความต้องการ
- 7) กิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่
- 8) กิจกรรมฝึกให้ผู้เรียนมีกลยุทธ์การเรียนรู้

1.2 ลักษณะของการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนั้นสามารถทำได้หลายลักษณะ ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์หลายรูปแบบในชั้นเรียน เช่น

ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้เรียน – บทเรียน ผู้เรียน - ผู้เรียน ผู้เรียน - ครูผู้สอน ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ ลักษณะการจัดกิจกรรมมีดังนี้

1) การจัดกิจกรรมรายบุคคล (Individual Work) เป็นกิจกรรมที่พึ่งตนเองในการเรียนรู้ (Autonomous Learning) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมตามลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) ในรูปแบบที่ตนต้องการ ในเวลาที่เหมาะสมกับตนเอง และสามารถทำได้นอกชั้นเรียน กิจกรรมที่เหมาะสมกับกิจกรรมรายบุคคล ได้แก่ การอ่านหนังสือนอกเวลา การเล่นเกมต่าง ๆ เช่น เกมปริศนาอักษรไขว้ เกมสร้างคำ เป็นต้น

2) การจัดกิจกรรมแบบคู่ (Pair work) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันที่จะต้องคิดและทำงานด้วยกัน (Collaborative Learning) ทำให้เกิดการใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เหมือนจริง อย่างไรก็ตาม ระหว่างทำกิจกรรมครูผู้สอนจะเป็นผู้ควบคุม คอยให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนต้องการ กิจกรรมที่เหมาะสมกับกิจกรรมรายคู่ ได้แก่ การถามหาข้อมูลที่ตนขาดหายไปจากคู่ของตน (Information Gap) การแสดงบทบาทสมมติ (Role-Play) เป็นต้น

3) การจัดกิจกรรมแบบกลุ่ม (Group work) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีภาวะอิสระ (Autonomy) ลดการพึ่งครูผู้สอน จำนวนผู้เรียนในแต่ละกลุ่มขึ้นอยู่กับลักษณะงานแต่ไม่ควรเกิน 6 คน กิจกรรมที่เหมาะสมกับกิจกรรมแบบกลุ่ม ได้แก่ การอภิปราย (Discussion) การอ่านและฟังส่วนต่าง ๆ ของเรื่องราว แล้วนำส่วนเหล่านั้นมาปะติดปะต่อกัน (Jigsaw Reading/Listening) การช่วยหาข้อมูลเพื่อมาทำโครงการการเล่นเกมนต่าง ๆ เช่น เกมต่อคำ เกมยี่สิบคำถาม เป็นต้น

4) การจัดกิจกรรมแบบทำร่วมกันทั้งชั้น (Class Work) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนทำพร้อมกันทั้งห้อง ครูผู้สอนสามารถชี้แนะและควบคุมกิจกรรมได้มากกว่ากิจกรรมที่จัดในลักษณะอื่น กิจกรรมที่เหมาะสมกับกิจกรรมแบบทำร่วมกันทั้งชั้น ได้แก่ การฝึกออกเสียงคำ ฝึกการอ่านออกเสียง การทำตามคำสั่ง การอภิปรายแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

2. เทคนิคการสอน เทคนิคการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร เพราะเทคนิคการสอนที่เหมาะสมจะช่วยให้การเรียนการสอนเพื่อการสื่อสารประสบความสำเร็จ เทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่

2.1 ให้ผู้เรียนได้พบและได้ใช้ภาษาในการสื่อสารให้มากที่สุด การสื่อสารที่สมจริงคือการที่ผู้เรียนมุ่งความสนใจไปที่สารที่สื่อออกมาหรือสารที่ต้องการสื่อออกไป ไม่ใช่มุ่งที่ตัวภาษา (Breen และ Candlin, 1980)

2.2 ใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาได้ง่ายขึ้น สื่อตามแนวการสอนแบบ CLT ประกอบด้วย

2.2.1 เนื้อหา (Text-based materials) คือ แบบเรียนที่จัดกิจกรรมเน้นการสอนแบบ CLT เช่น มีกิจกรรมให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติ กิจกรรมคู่ หรือกิจกรรมกลุ่ม

2.2.2 งาน/กิจกรรม (Task-based materials) คือ สื่อที่เน้นการทำกิจกรรมและภาระงานที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้

2.2.3 สื่อจริง (Realia / Authentic materials) คือ สื่อที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน เช่น ป้ายประกาศ โฆษณา รูปภาพ แผนที่ แผ่นพับ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

2.3 ทาวิธีกาที่ทาให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรีดระหว่างเรียน และสร้างบรรยากาศที่ทาให้ผู้เรียนไม่อายเวลาตอบผิด (Dulay, Burt และ Krashen, 1982)

2.4 ศึกษาความสนใจของผู้เรียนและแทรกสิ่งทีผู้เรียนสนใจไว้ในบทเรียนด้วย และครูผู้สอนควรเรียนรู้ด้วยว่าผู้เรียนชอบทางานกับผู้ใช้

2.5 เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน (Process) มากกว่าผลงานการเรียนรู้ (Product)

3. บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน Jack C. Richards (2006) ได้เสนอบทบาทครูและผู้เรียนที่ต้อปรับเปลี่ยนในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ดังนี้

3.1 บทบาทครูผู้สอน (Teacher's Role) ครูมีบทบาทเป็นผู้เตรียมและดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาให้มากที่สุด ครูผู้สอนจะควบคุมการเรียนในช่วงที่มีการฝึกรูปแบบภาษาเท่านั้น แต่ในช่วงที่ให้ผู้เรียนใช้ภาษา ครูผู้สอนจะลดบทบาทลงเป็นเพียงผู้กำกับรายการคอยให้ความสะดวก ตลอดจนให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนต้องการเท่านั้น ครูจะกระตุ้นให้กำลังใจ ช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้ได้ความหมายและถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ อันเป็นการเชื่อมช่องว่างระหว่างความสามารถทางไวยากรณ์ (Grammar Competence) และความสามารถทางด้านสื่อสาร (Communicative Competence) ของผู้เรียน และครูผู้สอนจะไม่ขัดจังหวะในขณะที่ผู้เรียนกำลังใช้ภาษาถึงแม้ว่าผู้เรียนจะใช้ภาษาไม่ถูกต้องก็ตาม แต่ครูจะช่วยอธิบายและให้ความช่วยเหลือก็ต่อเมื่อการสื่อสารของผู้เรียนชะงักงัน อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนยังคงเป็นแหล่งความรู้ (Resource) ให้ผู้เรียน เมื่อเขาต้องการ เป็นผู้เตรียมผู้เรียนให้พร้อมก่อนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นผู้ให้ข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน ครูผู้สอนต้อพยายามใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในห้องเรียนให้มากที่สุด เป็นผู้สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับแก่ผู้เรียนอีกด้วย

3.2 บทบาทผู้เรียน (Learner's role) ในการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในห้องเรียนมากกว่าครูผู้สอน ผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ลงมือใช้ภาษาด้วยตนเองโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้เกิดการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันและผู้เรียนพยายามเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น โดยนำสิ่งที่ตนเรียนรู้ใน

ห้องเรียนเป็นเครื่องมือช่วยในการหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน เช่น การอ่านหนังสือภาษาอังกฤษ เรียนรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่ตนสนใจจากห้องสมุดอินเทอร์เน็ต เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับแก่เพื่อร่วมชั้นเรียนได้อีกด้วย

สรุปได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ประการคือ กิจกรรม เทคนิคการสอน และบทบาทของผู้เรียนและครูผู้สอน กิจกรรม และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย รวมทั้งครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างดี โดยการเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียนให้การเรียนการสอนราบรื่น และผู้สอนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริงในการทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะทำให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

### 1.6 ข้อดีของการสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

1. เป็นวิธีสอนที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนภาษาของหลักสูตร คือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ในชีวิตจริง
2. เป็นวิธีสอนที่เน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาทำให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนภาษาเพื่อสื่อสารความหมายในสถานการณ์ต่างๆ ฝึกใช้ความคิดและความกล้าในการใช้ภาษา
3. ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นจากการร่วมกิจกรรมเป็นคู่ เป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ รู้จักช่วยเหลือกัน มีวินัย ความรับผิดชอบ และเรียนรู้การแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง
4. การเรียนการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารไม่ละเลยไวยากรณ์ ซึ่งผู้เรียนยังคงได้เรียนรู้หลักไวยากรณ์ต่างๆ และนำไปใช้ในการสื่อสารตามบริบทที่แตกต่างกัน
5. เป็นวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการทำกิจกรรมต่างๆ และสามารถนำสิ่งนั้นไปบูรณาการกับสิ่งอื่นๆ ที่อยู่รอบตัวได้

สรุปได้ว่า การสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็นการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์ตามบริบทที่แตกต่างกัน และยังเป็นวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองอีกด้วย

## 2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดฝึกอบรม

### 2.1 ความหมายของชุดฝึกอบรม

ศิริพรรณ สายหงษ์ และสมประสงค์ วิทย์เกียรติ (2534 , น.673) ได้ให้ความหมายของชุดฝึกอบรมไว้ว่า เป็นสื่อสารการศึกษาประเภทหนึ่งที่สูงขึ้นมาเพื่อให้เป็นชุดประสบการณ์สำหรับการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรมอาจจะเป็นประกอบด้วยสื่อเดียวหรือสื่อประสมที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อช่วยผู้ให้การฝึกอบรมใช้ประกอบกิจกรรมในการฝึกอบรมหรือช่วยผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง สำหรับลักษณะสำคัญของชุดฝึกอบรมนั้นจะเกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมาย สื่อที่ใช้ระยะเวลา สถานที่ และประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งพออธิบายสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เป็นสื่อที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่อง ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นโดยทั่วไปจะมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องๆ ไป หากเนื้อหาที่ต่อเนื่องเป็นเรื่องยาวก็จะทำเป็นชุด ๆ ต่อเนื่องกันไป เพื่อให้แต่ละชุดฝึกอบรมไม่ยาวมากจนเกินไป

2. เป็นสื่อประสม ชุดฝึกอบรมโดยทั่วไปทั้งในการศึกษานอกระบบและในระบบจะพัฒนาด้วยสื่อประสม คือ ประกอบด้วยสื่อตั้งแต่สองประเภทขึ้นไป เช่น ชุดฝึกอบรมประกอบด้วยสื่อภาพนิ่งและเทปเสียง ชุดฝึกอบรมที่ใช้วีดิทัศน์และสิ่งพิมพ์ เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ศึกษาหาความรู้หลายๆ ด้านด้วยกัน

3. เป็นสื่อเสริมกิจกรรมการฝึกอบรม ที่มีผู้ให้การฝึกอบรมหรือเป็นสื่อที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาด้วยตนเอง

4. เป็นสื่อที่ใช้ระยะเวลาฝึกอบรมสั้น ชุดฝึกอบรมโดยทั่วไปมีความยุ่งยากที่จะอบรมเฉพาะเรื่อง ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละชุดจึงสั้นๆ หากเนื้อหายาวมากก็จะจัดทำขึ้นหลายชุดโดยแบ่งเนื้อหาเป็นเรื่องๆ ไป ซึ่งทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการศึกษา

5. เป็นสื่อที่ใช้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฝึกอบรมสามารถศึกษาหาความรู้ได้ที่ใดก็ได้ ชุดฝึกอบรมส่วนใหญ่จะจัดทำขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกในเรื่องการใช้ได้ทุกเวลา ยิ่งเป็นสื่อที่ศึกษาด้วยตนเองแล้ว ผู้รับการฝึกอบรมสามารถจะศึกษาเมื่อใดก็ได้ตามที่ต้องการ

6. เป็นสื่อที่เบ็ดเสร็จในตัวเอง ชุดฝึกอบรมแต่ละชุดจะจัดทำขึ้นให้เบ็ดเสร็จในตัวเอง ทำให้ผู้ฝึกอบรมสามารถที่จะเลือกศึกษาหาความรู้จากชุดฝึกอบรมได้ตามความต้องการ หรือผู้รับการฝึกอบรมต้องการศึกษาเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากชุดฝึกอบรมก็จะสามารถที่จะเลือกศึกษาเฉพาะเรื่องได้ โดยไม่ต้องอ่านต่อเนื่องไปยังสิ่งที่ไม่ต้องการศึกษา

สรุปได้ว่า ชุดฝึกอบรม หมายถึง สื่อประเภทหนึ่งที่สร้างขึ้นมาเพื่อให้เป็นชุดประสบการณ์สำหรับการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรมอาจจะประกอบด้วยสื่อเดียวหรือสื่อประสมที่ได้รับการพัฒนาขึ้น ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นโดยทั่วไปจะมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องๆ ไป และกิจกรรมการฝึกอบรมนั้นผู้ให้การฝึกอบรมหรือเป็นสื่อที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาด้วยตนเอง และระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมนั้นจะใช้เวลาเพียงสั้นๆ เพื่อไม่ให้ผู้เข้าอบรมเกิดความเบื่อหน่าย

## 2.2 องค์ประกอบของชุดฝึกอบรม

องค์ประกอบที่สำคัญของชุดฝึกอบรมมีดังนี้ (ระพีพันธ์ โปธิศรี, 2549 และ สุเทพ หุ่นสวัสดิ์, 2540)

1. มีวัตถุประสงค์ปลายทางที่ชัดเจน ว่าเมื่อผ่านการอบรมแล้ว ผู้เข้าอบรมควรทำอะไรได้ ในระดับใด ซึ่งจุดประสงค์นั้นจะระบุเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม สามารถวัดได้ สังเกตได้
2. เนื้อหาการฝึกอบรม เป็นเรื่องราวหรือกิจกรรมที่ผู้เข้าฝึกอบรมต้องทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

3. วิธีการฝึกอบรม หรือกิจกรรมที่ใช้ฝึกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

4. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม เช่น เอกสาร ใบงาน แบบฝึก ฯลฯ

5. การประเมินผลการฝึกอบรม

6. มีคู่มือการฝึกอบรม วิธีการใช้ชุดฝึก เป็นต้น

ปาน กิมปี และกรรณิการ์ แซ้มเกษร (2533, น. 616) ได้กล่าวไว้ว่า ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองเป็นชุดฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและคล่องตัว ผู้เข้ารับการอบรมจะได้ศึกษาไปตามความสามารถของตนเองชุดฝึกอบรมประเภทนี้ถ้าได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดี จะใช้ง่าย สะดวก มีผลสัมฤทธิ์สูง ชุดฝึกอบรมที่มีลักษณะเป็นสื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจึงเป็นลักษณะเดียวกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นองค์ประกอบหรือโครงสร้างจึงมีลักษณะเช่นเดียวกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งวิชัย วงษ์ใหญ่ (2527, น.17-27) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองดังนี้

1. แนวคิดสำคัญ/หลักการและเหตุผลจะอธิบายความเป็นมาเกี่ยวกับ สมมุติฐาน ความเชื่อ โครงสร้าง และรูปแบบของชุดฝึกอบรมหรือชุดการเรียนรู้ ระบุว่าผู้เรียนควรมีความรู้พื้นฐานที่จะทำอะไรบ้าง แนวคิดสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียนภายหลังการศึกษา กระบวนการทำหรือการแสวงหาความรู้ สิ่งเหล่านี้จะสะท้อนออกมาในรูปของภาพรวมให้ผู้เรียนเห็นได้อย่างชัดเจนเป็นอันดับแรก

2. จุดประสงค์การเรียนรู้จะเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางการเรียนในเรื่องนี้ว่า มีความคาดหวังจะให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการเรื่องใด จุดประสงค์ของการเรียนจะมีความชัดเจนและชี้แจงไปสู่การออกแบบกิจกรรม การเสนอเนื้อหา และการประเมินผล

3. การประเมินผลเบื้องต้นจุดประสงค์ของการประเมินผลเบื้องต้นของชุดฝึกอบรมหรือชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมี 2 ลักษณะ คือ

3.1 ต้องการจะตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนว่า มีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่จะเรียนและความพร้อมมากน้อยเพียงใด การทดสอบจะกระทำเฉพาะความรู้พื้นฐานเท่านั้น จะไม่วัดสาระความรู้ที่มีอยู่ในชุดฝึกอบรมหรือชุดการเรียนรู้

3.2 ต้องการวัดความรู้ ความสามารถของผู้เรียนเกี่ยวกับสาระความรู้ในชุดการเรียนรู้ว่ามีความรู้ในระดับเกณฑ์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด และผู้ที่มีความรู้ในระดับเกณฑ์เป็นการส่งเสริมความสามารถการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล การประเมินผลเบื้องต้นนี้จำเป็นจะต้องมีหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับกรอบการออกแบบชุดฝึกอบรมหรือชุดการเรียนรู้ และธรรมชาติของแต่ละวิชา

4. กิจกรรมการเรียนรู้/สื่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้หรือฝึกอบรมนั้น จะต้องยึดจุดประสงค์เป็นหลักกิจกรรมที่นำเสนอ นั้น ไม่ว่าจะป็นหนังสือ เอกสาร โสตทัศน และวัสดุอื่น ๆ

จะต้องพึงระลึกไว้เสมอว่า ต้องเป็นสื่อที่ผู้เรียนสนใจ กิจกรรมต้องระบุให้ชัดเจน ผู้เรียนจะต้องกระทำ  
ได้โดยตรง

5. การประเมินผลหลังเรียนอาจจะเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับแบบประเมินผล  
เบื้องต้นก็ได้ ถ้าเป็นการวัดความรู้ในสาระของชุดฝึกอบรมอาจจะเป็นอีกฉบับหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ  
วัตถุประสงค์ของการออกแบบชุดการเรียนหรือชุดฝึกอบรม

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของชุดฝึกอบรมประกอบด้วยจุดประสงค์ของการอบรม  
เนื้อหาในการอบรม กิจกรรมต่างๆที่หลากหลายซึ่งต้องยึดตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และการ  
ประเมินผลจากการอบรมเสร็จสิ้น

### 2.3 ประเภทของชุดฝึกอบรม

จากลักษณะที่สำคัญของชุดฝึกอบรมดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้สามารถแบ่งประเภท  
ของชุดฝึกอบรมออกเป็นสองประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ชุดฝึกอบรมเสริมกิจกรรมการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรมที่เสริมกิจกรรมการฝึกอบรมนั้น  
ผู้ให้การฝึกอบรมอาจจะมีกิจกรรมการฝึกอบรมได้ในสองลักษณะ คือ การใช้สื่อของชุดฝึกอบรม  
บางส่วนมาประกอบคำบรรยาย หรือ ประกอบกิจกรรมการฝึกอบรม และอีกประการหนึ่งคือผู้ให้  
การฝึกอบรมจะมีกิจกรรมฝึกอบรมตามชุดฝึกอบรมนั้น โดยมีผู้ให้การฝึกอบรมเป็นผู้อำนวยการ  
สะดวก (Facilitator) หรือผู้ดำเนินการ (Organizer) มิใช่เป็นแต่เพียงผู้บรรยายเท่านั้น

2. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เป็นชุดฝึกอบรมที่ผู้อบรมสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองและ  
ช่วยในการฝึกอบรมให้แก่คนจำนวนมากๆ ได้ เพราะในการฝึกอบรมแต่ละครั้งจำเป็นต้องใช้ทรัพยากร  
ในการจัด ทั้งบุคคล งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ทำให้การฝึกอบรมทำได้น้อยครั้งจำนวน  
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ได้มาก ชุดฝึกอบรมประเภทนี้จึงจัดทำขึ้นในรูปของสื่อที่สอดคล้องกับ  
วัตถุประสงค์ เนื้อหา ความรู้ กำลังทรัพยากรที่มีอยู่ และความสะดวกในการส่งสื่อไปสู่ผู้รับการ  
ฝึกอบรม และสถานที่ซึ่งผู้รับการฝึกอบรมจะศึกษาหาความรู้ ชุดฝึกอบรมศึกษาด้วยตนเองอาจ  
เป็นชุดฝึกอบรมในรูปของ สไลด์ประกอบเสียง ชุดฝึกอบรมวีดิทัศน์-เทปเสียง ชุดฝึกอบรมแบบเรียน  
สำเร็จรูป ชุดฝึกอบรมโมดูล เป็นต้น (ศิริพรรณ สายหงษ์ และสมประสงค์ วิทยเกียรติ, 2534,  
น.674-675)

### 2.4 ประโยชน์ของชุดฝึกอบรมหรือชุดการสอน

ชุดการสอนมีประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียนโดยตรง สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยเร่งและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
2. สนับสนุนและสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. ให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนในแนวทางเดียวกัน
4. ช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์และบุคลิกภาพของผู้สอน



5. ช่วยลดภาระและสร้างความมั่นใจให้แก่ครูผู้สอน
6. ช่วยลดปัญหาการขาดแคลนครูหรือผู้ที่มีประสบการณ์เฉพาะทางได้
7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนตนเองในด้านความกล้าแสดงออก

ศิริพรรณ สายหงษ์ และ สมประสงค์ วิทย์เกียรติ (2534, น.705) กล่าวว่า ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง และชุดฝึกอบรมเสริมกิจกรรมการฝึกอบรมที่ผ่านกระบวนการสร้างหรือผลิตอย่างเป็นระบบ จะมีประโยชน์ต่อผู้ให้การอบรมและผู้รับการอบรม ดังต่อไปนี้

#### 1. ประโยชน์ต่อผู้ให้การอบรม

1.1 ชุดฝึกอบรมจะมีคู่มือการทำกิจกรรมทุกขั้นตอนจะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ให้การอบรม

1.2. ชุดฝึกอบรม ประกอบด้วย สื่อ เอกสาร และอุปกรณ์ประกอบการอบรม รวมทั้งแหล่งข้อมูลที่วิทยากรอาจต้องไปศึกษาเพิ่มเติม ทำให้ผู้ให้การอบรมไม่ต้องเสียเวลาในการเตรียมการฝึกอบรม

1.3. ประหยัดเวลาในการเตรียมการฝึกอบรม เนื่องจากชุดฝึกอบรมได้เตรียมทุกสิ่งทุกอย่างดังกล่าวข้างต้น สำหรับผู้ให้การอบรมแล้ว

1.4. มีความมั่นใจในการดำเนินการฝึกอบรม เพราะทราบขั้นตอนต่างๆ อย่างชัดเจนและมีสื่ออุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรมไว้อย่างพร้อมเพรียงแล้ว

#### 2. ประโยชน์ต่อผู้รับการอบรม

2.1. สร้างแรงจูงใจและความสนใจในการเรียนให้กับผู้รับการอบรม โดยจัดให้มีกิจกรรมการเรียนที่หลากหลาย มีการเสริมแรงผู้เรียนโดยการเฉลยคำตอบ มีการใช้สื่อการเรียนแบบประสม ทำให้ผู้รับการอบรมไม่เบื่อหน่ายและตื่นตัวในการฝึกอบรมอยู่ตลอดเวลา

2.2 สามารถศึกษาด้วยตนเองในเนื้อหาวิชาที่สนใจได้โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่

2.3. สามารถศึกษาทบทวนได้ ไม่เหมือนกับการฟังวิทยุ การดูรายการ โทรทัศน์ เมื่อรายการผ่านไปแล้วไม่สามารถย้อนกลับได้

2.4. สนองตอบต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ ผู้รับการอบรมที่มีสติปัญญาแตกต่างกันสามารถเรียนซ้ำ เร็ว ตามความสามารถที่มีอยู่

2.5 ชุดฝึกอบรมส่วนใหญ่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

สรุปว่า ประโยชน์ของชุดฝึกอบรมหรือชุดการสอนจะสนับสนุนและเสนอกับความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ชุดฝึกอบรมยังเน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหา ทำให้ผู้เรียน

รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้รับการอบรมไม่เบื่อหน่ายและตื่นตัวในการฝึกอบรมอยู่ตลอดเวลา

## 2.5 ขั้นตอนในการผลิตชุดฝึกอบรม

ชุดฝึกอบรมมีลักษณะและกระบวนการสร้างเช่นเดียวกับการสร้างชุดการเรียน บทเรียน โมดูล หรือบทเรียนโปรแกรมอื่นๆ ซึ่งมีนักวิชาการต่างๆ ได้เสนอไว้ ดังนี้

การสร้างชุดการสอนมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง การจำแนกเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วย แยกย่อยลงไปจนถึงหน่วยระดับบทเรียน ซึ่งเป็นหน่วยที่ใช้สอนได้ 1 ครั้ง ชุดการสอนที่ผลิตขึ้นจึงเป็น ชุดการสอนประจำหน่วยระดับบทเรียนคือ 1 ชุดการสอน สำหรับการสอนแต่ละครั้ง โดยส่วนที่จะต้อง ทำในการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

1.1 การกำหนดหน่วย คือ การนำหน่วยเนื้อหาบทเรียนมากำหนดให้เป็นหน่วย ของบทเรียน

1.2. การกำหนดหัวเรื่อง เป็นการนำแต่ละหน่วยมากำหนดเป็นหัวเรื่องย่อย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมต่างๆ ได้

1.3 การกำหนดความคิดรวบยอด เป็นการเขียนข้อความที่เป็นสาระสำคัญของแต่ละหัวเรื่อง คาดการณ์ล่วงหน้าว่า เมื่อครูเริ่มสอน โดยใช้ชุดการสอนจะต้องทำอะไรบ้างตามลำดับ ก่อนหลัง

2. ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการเรียนการสอน การวางแผนการเรียนการสอนเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่า เมื่อครูเริ่มสอน โดยใช้ชุดการสอนจะต้องทำอะไรบ้างตามลำดับก่อนหลัง

3. ขั้นตอนที่ 3 การผลิตสื่อการสอน เป็นการผลิตสื่อการสอนประเภทต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

4. ขั้นตอนที่ 4 การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน เป็นการประเมินคุณภาพชุดการสอน ด้วยการนำชุดการสอนไปทดลองใช้แล้วปรับปรุงให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

บุญชม ศรีสะอาด (2537, น.91-94) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างบทเรียนโมดูลไว้ 11 ขั้น ดังนี้

1. กำหนดเรื่องที่จะสร้างบทเรียน ขั้นแรกผู้สร้างต้องตัดสินใจว่าจะสร้างบทเรียนเรื่องใดควรเลือกเรื่องที่ตนมีความสนใจ มีความสนใจและรอบรู้ในเรื่องนั้น

2. เขียนหลักการและเหตุผล อธิบายถึงหลักการและเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังบทเรียนนั้น ความสำคัญของบทเรียน ขอบเขตของเนื้อหาการเรียน และความสัมพันธ์กับเรื่องอื่นๆ

3. กำหนดจุดประสงค์ของบทเรียน เพื่อเป็นแนวและหลักยึดในการเขียนเนื้อหาการเรียนในการกำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนต่างๆ รวมทั้งในการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนควร

กำหนดในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives) และกำหนดเกณฑ์ที่ใช้สำหรับพิจารณาว่าผู้เรียนบรรลุผลการเรียนในระดับที่พึงพอใจหรือยัง

4. สํารวจสื่อการเรียนและแหล่งคําคว่า โดยผู้สร้างบทเรียนจะต้องศึกษาคําคว่า ตำราเอกสาร วารสาร โสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ ในเรื่องที่จะสร้างบทเรียนนั้นอย่างกว้างขวางเพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณากำหนดกิจกรรม และสื่อการเรียนต่างๆ

5. วิเคราะห์ภารกิจ (Task Analysis) เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบว่าในการเรียนเรื่องนั้นๆ จะต้องอาศัยความรู้และสมรรถภาพพื้นฐานอะไรบ้างระหว่างที่เรียน จะต้องเรียนรู้อะไร จุดประสงค์แต่ละข้อควรใช้กิจกรรมอะไรลักษณะใด

6. กำหนดกิจกรรมการเรียนและสื่อการเรียน ขั้นนี้จะเป็นการพิจารณากำหนดกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนทำ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของบทเรียน ควรจัดให้มีกิจกรรมการเรียนหลายๆ อย่างใช้สื่อการเรียนหลายชนิดเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียน

7. สร้างเครื่องมือประเมินผล ทำการสร้างเครื่องมือประเมินผลสำหรับประเมินก่อนและหลังเรียน โดยวัดทั้งส่วนที่เป็นความรู้และสมรรถภาพพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนบทเรียน และเป็นส่วนที่เป็นความรู้และสมรรถภาพครอบคลุมตามจุดประสงค์ของบทเรียน

8. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำบทเรียนที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ประเมิน พิจารณา และให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุง

9. ทดลองกลุ่มเล็ก นำบทเรียนที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขในขั้นที่ 8 มาทดลองใช้กับผู้เรียนกลุ่มเล็กประมาณ 5-10 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียน รวมทั้งนำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

10. ทดลองใช้ในห้องเรียน นำบทเรียนที่แก้ไขในขั้นที่ 9 มาทดลองกับผู้เรียนในสภาพจริง นั่นคือ ใช้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้งชั้น

11. พิมพ์ฉบับจริง นำบทเรียนพิมพ์เป็นฉบับจริง เพื่อนำไปใช้กับผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายต่อไป

ลัดดา สุขปรีดี (2523, น. 26-29) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างของบทเรียนโปรแกรมไว้ดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายของบทเรียน (Objectives) จะต้องตั้งจุดมุ่งหมายเป็นลักษณะจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives)

2. วิเคราะห์ภารกิจ (Task Analysis) คือ การจำแนกจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนเพื่อให้เห็นเป็นลำดับขั้นของการเรียนการสอน ตลอดจนการใช้สื่อการเรียนการสอน

3. สร้างแบบทดสอบ (Prepare Test) เพื่อวัดพฤติกรรมของผู้เรียนตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงพฤติกรรมสุดท้ายว่าผู้เรียนบรรลุเป้าหมายหรือไม่

4. จัดลำดับเนื้อหา (Instructional Sequences) หลังจากวิเคราะห์ภารกิจแล้ว จะต้องมีการกำหนดเนื้อหาและลำดับขั้นของการเรียนรู้ที่จะนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายสุดท้าย

5. การเลือกสื่อ (Select Media) สื่อที่ดีจะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เหมาะกับระดับความสามารถและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างแท้จริง ทั้งยังให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนด้วย

6. ทำกรอบการเรียนการสอน (Instructional Frames) การจัดลำดับเนื้อหาและสื่อในบทเรียนโปรแกรมจะต้องเป็นขั้นๆ ตามลำดับต่อเนื่องกัน เพื่อให้ผู้เรียนค่อยเรียนและบรรลุพฤติกรรมขั้นสุดท้าย

7. ทดลองกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล (Individual tryout) นำบทเรียนไปทดลองกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็กๆ ก่อน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไข

8. ทดลองในสถานที่เป็นจริง (Field tryout) เป็นการนำบทเรียนไปใช้สอนจริงๆ กับนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ถ้าพบข้อบกพร่องก็ปรับปรุงแก้ไขใหม่ แต่ถ้าผู้เรียนบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการแล้ว ก็แสดงว่าบทเรียนนั้นนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง

9. นำบทเรียนไปใช้ทั่วไป

จากกระบวนการการสร้างชุดฝึกอบรมตามที่นักวิชาการได้เสนอแนวคิดไว้ข้างต้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการสร้างชุดฝึกอบรม มีขั้นตอนการสร้างที่สำคัญดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. การวิเคราะห์เนื้อหา
3. การจัดระบบเนื้อหา
4. การสร้างแบบประเมินผล
5. การผลิตชุดฝึกอบรม
6. การตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรม
7. การวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไข
8. การนำชุดฝึกอบรมไปใช้ในการฝึกอบรม

สรุปได้ว่าชุดการสอนเป็นสื่อประสมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรมและการวัดผลประเมินผล ซึ่งมีความสำคัญในการช่วยผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ในหลายๆ รูปแบบ และสามารถจัดทำได้ง่าย การใช้ชุดการสอนเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และมีความกระตือรือร้นในการเรียน

## 2.6 การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2520, น.35-136) ได้กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพซึ่งกระทำได้โดยประเมินผลจากพฤติกรรมของผู้เรียนหรือผู้อบรมไว้ 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง

(กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดคู่ประสิทธิภาพเป็น E1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) และ E2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)

ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) คือ การประเมินพฤติกรรมต่อเนื่องของผู้อบรม ซึ่งได้แก่ การประกอบกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม รวมทั้งงานมอบหมายและงานอื่นๆ ที่กำหนดไว้ กระทำโดยเอาคะแนนทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบส่วนร้อยละ

ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) คือ การประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้ายโดยพิจารณาจากการทดสอบหลังเรียน กระทำโดยเอาคะแนนทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบส่วนเป็นร้อยละเช่นกัน ขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2520, น.137) และ บุญชม ศรีสะอาด (2541, น.41) ได้เสนอไว้ ดังนี้

1. ทดลองเป็นรายบุคคล ทดลองกับผู้เรียนหนึ่งคน สังเกต บันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

2. ทดลองกับกลุ่มย่อย โดยการนำชุดฝึกอบรมที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้เรียน 5-10 คน มีการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ หาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมตามเกณฑ์ที่กำหนด และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องทั้งด้านกิจกรรม เนื้อหาสาระ ตลอดจนสื่อต่างๆ

3. ทดลองกับกลุ่มใหญ่ หลังจากทดลองและปรับปรุงแก้ไขชุดฝึกอบรมทั้งสองครั้ง แล้วจึงนำไปทดลองกับกลุ่มใหญ่ทั้งชั้น แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1 / E2 ให้มีค่าเท่าไรนั้น ขึ้นอยู่กับผู้สร้างชุดฝึกอบรม เป็นผู้พิจารณา ซึ่งโดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำ มักจะตั้งไว้ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือเจตคติ อาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น

### 3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน

#### 3.1 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนเป็นการรวมกลุ่มในชุมชน เพื่อการพัฒนาสินค้าหรือบริการจากคนในชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งรัฐได้ออกเป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2548 ในมาตรา 3 กล่าวไว้ว่า “วิสาหกิจชุมชน” หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

วิชิต นันทสุวรรณ (ม.ป.ป.,อ้างถึงโดยกรมส่งเสริมการเกษตร,2548) ให้นิยามคำว่า วิสาหกิจชุมชน ว่าเป็นการประกอบการซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การวัดผลผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอน โดยภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการเรียนของชุมชน ซึ่งมีได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชน และความสุขของสังคมด้วย

วิสาหกิจชุมชนเกิดจากการที่คนกลุ่มหนึ่งในชุมชน ร่วมมือกันทำอะไรบางอย่าง เกี่ยวกับการผลิต การแปรรูป การจัดการทรัพยากร การจัดการทุน การจัดการตลาด โดยมีการซื้อขายในลักษณะสหกรณ์แต่แตกต่างกันที่ระเบียบและกฎเกณฑ์ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเน้นการแบ่งปัน การช่วยเหลือกัน มากกว่าการแข่งขัน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหน่วยที่ทำให้เกิดความร่วมแรงร่วมใจ ไม่แตกแยก แบ่งพวก และไม่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง เพราะวิสาหกิจชุมชนคือการเน้นการช่วยเหลือกัน (เสรี พงศ์พิศ, 2552 โดยหลักการของวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ถือเป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้กลุ่มธุรกิจชุมชนที่ยังไม่มีความพร้อมในการทำธุรกิจ ให้สามารถพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งต่อไป เสรีพงศ์พิศ นำเสนอลักษณะสำคัญ 7 ประการของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีดังต่อไปนี้ (เสรี พงศ์พิศ, 2546)

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและดำเนินงานเองโดยอาจมีคนอื่นนอกมีส่วนให้ความร่วมมือช่วยเหลือ แต่ไม่ใช่หุ้นส่วนใหญ่
2. ผลผลิตเกิดจากการใช้ทรัพยากร และกระบวนการจัดการการผลิตภายในชุมชน แต่อาจนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้
3. ชุมชนเป็นผู้ริเริ่ม สร้างสรรค์ธุรกิจ เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยไม่เลียนแบบหรือใช้สูตรการดำเนินงานสำเร็จรูป
4. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐาน ผสมผสานเข้ากับความรู้ภูมิปัญญาสากล
5. ดำเนินงานแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ในลักษณะผืนีกกำลังและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
6. กระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นหัวใจหลัก
7. เน้นการพึ่งพาตนเองเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก และสำคัญที่สุด

กรมการพัฒนาชุมชน (2546) ได้อธิบายหลักการของวิสาหกิจชุมชนโดยอธิบายจากความหมายของวิสาหกิจชุมชนไว้ ดังนี้

1. หลักการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาทรัพยากรของชุมชน
2. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. หลักการส่งเสริมเครือข่ายองค์กรและพัฒนาผู้นำ

4. หลักการบูรณาการทุนและสินทรัพย์ของชุมชน
5. หลักการเรียนรู้และการเชื่อมโยงการพัฒนา
6. หลักการบริหารจัดการและการตัดสินใจโดยชุมชน
7. หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. หลักการหาผลประโยชน์ร่วมกัน
9. หลักการติดตาม ตรวจสอบให้โปร่งใสและยุติธรรม
10. หลักการต่อยอดและขยายผล
11. หลักการวิจัยและพัฒนา
12. หลักการพึ่งตนเอง

สรุปว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึงคนกลุ่มหนึ่งในชุมชน ร่วมมือกันทำอะไรบางอย่างเกี่ยวกับการผลิต การแปรรูป การจัดการทรัพยากร การจัดการทุน การจัดการตลาด เพื่อการพัฒนาสินค้าหรือบริการจากคนในชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาของท้องถิ่น โดยมีการซื้อขายในลักษณะสหกรณ์แต่แตกต่างกันที่ระเบียบและกฎเกณฑ์ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเน้นการแบ่งปันการช่วยเหลือกันมากกว่าการแข่งขัน

### 3.2 องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ, วิจิต นันทสุวรรณ และ จำนงค์ แรกพินิจ (2544) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนมีองค์ประกอบที่เกิดจากการเชื่อมโยงกลุ่มกิจกรรมเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. การแปรรูปหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตของชุมชนเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการผลิตทางการเกษตร เพื่อการพึ่งตนเองและเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตรขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน
2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรและภูมิปัญญาชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ไวน์ผลไม้พื้นบ้าน การแปรรูปพืชผักผลไม้พื้นบ้านรูปแบบต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์ยา สมุนไพร แหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน พิพิธภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น
3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองการพึ่งตนเองขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ อาหารและยาสมุนไพร เป็นต้น
4. การพัฒนาระบบตลาด การบริการและสวัสดิการชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ลาน (ตลาด) ชุมชน ศูนย์สุขภาพพื้นบ้าน เป็นต้น

เสรี พงศ์พิศ (2548) อธิบายว่าวิสาหกิจชุมชนที่พึงปรารถนาควรมี องค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประการ ได้แก่

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการเอง บุคคลภายนอกสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยการถือหุ้น ร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือได้ แต่จะไม่ได้เป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ

2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด และสามารถนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้

3. ชุมชนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนเอง โดยไม่ลอกเลียนแบบหรือแสวงหาสูตรสำเร็จ

4. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานทุนที่สำคัญ โดยปรับปรุงหรือประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัยผสมผสานกับความรู้ ภูมิปัญญาสากลหรือจากที่อื่น ๆ

5. ดำเนินการแบบบูรณาการ คือ ไม่ทำเพียงอย่างเดียวแต่มีการดำเนินหลาย ๆ กิจกรรมประสาน ผนึกกำลัง และเกื้อกูลกัน

6. การเรียนรู้เป็นหัวใจของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ช่วยให้ชุมชนสามารถคิดวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

7. การพึ่งตนเองเป็นเป้าหมายอันดับแรกและสำคัญที่สุดของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การมุ่งอยู่รอดก่อนมุ่งแสวงหากำไร เพื่อให้การดำเนินกิจการมีความมั่นคงแน่นอนในการพัฒนาธุรกิจสู่การเป็นวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมต่อไป

กรมการพัฒนาชุมชน (2546) อธิบายถึงองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชนว่ามีลักษณะที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. เป็นกิจการของชุมชน หมายถึง เป็นการประกอบกิจการทั้งด้านการผลิต และบริการที่กลุ่มคนในชุมชนเป็นเจ้าของไม่ใช่ของผู้ใดผู้หนึ่ง

2. ดำเนินการโดยใช้ทุนของชุมชน และมีการบริหารจัดการที่เหมาะสม หมายถึง กิจการที่ดำเนินการโดยใช้ทุนของชุมชนเป็นหลัก อันได้แก่ เงิน แรงงาน ทรัพยากร ภูมิปัญญา เป็นต้น โดยมีการบริหารจัดการ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิต หรือการให้บริการ ด้วยความคิดสร้างสรรค์ คิดค้นเองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน เป็นการจัดรูปแบบประสานพลังทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมแบบเสริมกัน ไม่แยกทำแบบเดี่ยวหรือเป็นเรื่อง ๆ

3. ดำเนินการด้วยหลักสามัคคีธรรม หมายถึง หมู่คณะในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการอย่างเป็นเอกภาพ ก่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนรวมแก่สมาชิกและชุมชน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสาธารณะ อันหมายถึงความรวมถึงสภาพแวดล้อมของชุมชนด้วย

4. เน้นกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินการ หมายถึง ในการดำเนินการจะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองและชุมชน เรียนรู้ที่จะบริหารจัดการทุนชุมชน ด้วยการริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดนวัตกรรม

5. มีเป้าหมายเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชน หมายถึง การดำเนินกิจการมีเป้าหมายเพื่อการพึ่งตนเองเป็นรากฐานทำให้พอกินพอใช้ในครัวเรือน ชุมชน และเครือข่าย เป็นลำดับแรก



สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548) ได้แบ่งลักษณะองค์ประกอบที่สำคัญของวิสาหกิจชุมชน ไว้อย่างน้อย 7 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
2. ผลผลิตจากชุมชนโดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร ทุน แรงงานในชุมชนเป็นหลัก
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
4. เป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
7. มีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชนนั้น คือชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการเอง ดำเนินการโดยใช้ทุนของชุมชน และมีการบริหารจัดการกิจการที่ดำเนินการโดยใช้ทุนของชุมชนเป็นหลัก อันได้แก่ เงิน แรงงาน ทรัพยากร ภูมิปัญญา และผลผลิตนั้นเกิดจากชุมชนโดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร ทุน แรงงานในชุมชนเป็นหลัก และเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชนเอง

### 3.3 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

ประเภทของวิสาหกิจชุมชนมีนักวิชาการได้นิยามไว้ดังนี้

จินตนา กาญจนวิสุทธิ์ (2558, น.6) โดยกล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนแบ่งออกเป็น

2 ประเภท ดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชนผลิตตลาด ไม่ใช่การเชื่อมโยงที่ถูกต้องพื้นฐาน เป็นการผลิตเพื่อใช้ในท้องถิ่น มีการผลิตหลักอยู่ 5 ชนิด คือข้าว อาหาร สมุนไพร ของใช้ ปุ๋ย ซึ่งอยู่ที่ขีดความสามารถของชาวบ้านทั่วไปและผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐาน

2. วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นวิสาหกิจชุมชนที่สามารถออกสู่ตลาดใหญ่ได้เพราะมีลักษณะเฉพาะตัวมีเอกลักษณ์ท้องถิ่นบางอย่าง หรืออาจมีสูตรเคล็ดลับหรือมีคุณภาพดีในระดับมาตรฐานสามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้ เป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร (2556, น.5) โดยกล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนแบ่งออกเป็น

3 ประเภท ดังนี้

1. ระดับพื้นฐาน ได้แก่ วิสาหกิจที่มีการประกอบการเพื่อให้เกิดผลผลิตหรือการให้บริการที่จะนำไปใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค มุ่งเน้นการลดรายจ่ายการประหยัดและออม เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงทั้งระดับชุมชน ครัวเรือน และระหว่างชุมชน หรือเรียกว่าวิสาหกิจกิจแบบพอเพียง

2. ระดับพัฒนา ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนที่มีการขยายช่องทางการตลาดเพิ่มมากขึ้นจากชุมชนตนเองไปยังชุมชนอื่นมีการประกอบเพื่อให้เกิดผลผลิตหรือการให้บริการเพื่อการลดรายจ่ายและมีส่วนเหลือสามารถนำไปแบ่งปันแลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายให้เกิดรายได้เพิ่ม

3. ระดับก้าวหน้า ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนที่มีการขยายช่องทางการตลาดเพิ่มมากขึ้นไปยังตลาดขายสินค้าทั่วไป มีการประกอบการทั้งภาคการผลิตและการบริการ มุ่งการเพิ่มรายได้ไปสู่การลงทุน ลดการนำเข้า เพื่อการส่งออกของผลิตภัณฑ์ ขยายกิจการ ขณะเดียวกันก็สามารถจัดสรรผลกำไรเพื่อสวัสดิการของชุมชน หรือเพื่อกิจกรรมสาธารณประโยชน์สร้างความมั่งมีศรีสุขของครอบครัวชุมชน ขยายไปถึงระหว่างชุมชนนำไปสู่การเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

### 3.4 ระดับวิสาหกิจชุมชน

วิจิต นันทสุวรรณ (2544, น. 20-21) และจินตนา กาญจนวิสุทธิ (2558, น.7) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนแบ่งออกเป็น 5ระดับ คือ

1. วิสาหกิจชุมชนระดับครอบครัวเป็นวิสาหกิจชุมชนแบบพอเพียงซึ่งมีการประกอบกิจกรรมที่เริ่มต้นจากการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรไว้ใช้ไว้กินในครอบครัวหรือสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อการอุปโภคบริโภคภายในครัวเรือนของตนเองเป็นหลักและทดแทนการพึ่งพาจากภายนอก ลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมามีความหลากหลายผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายจากการซื้อและป้องกันไม่ให้เงินของชุมชนไหลออกไปนอกชุมชนโดยไม่จำเป็น

2. วิสาหกิจชุมชนระดับชุมชน เป็นวิสาหกิจชุมชนแบบพอเพียงมีการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างครอบครัวที่อยู่ในชุมชนเดียวกันเพราะการพึ่งพาตนเองในบางกรณีก็ไม่สามารถทำได้เองโดยลำพังครอบครัวเดียว ต้องซื้อสินค้าจากเพื่อนบ้านในชุมชนเดียวกัน เป็นการลดภาระการซื้อของแพงหรือช่วยลดรายจ่ายให้แก่เพื่อนบ้าน

3. วิสาหกิจชุมชนระดับเครือข่ายเป็นวิสาหกิจชุมชนแบบพอเพียงที่ประกอบกิจการโดยกลุ่มเนื่องจากในบางกรณีชุมชนเพียงชุมชนเดียวก็ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ จึงต้องมีหลายชุมชนร่วมมือกันเป็นระบบพึ่งพาอาศัยระหว่างชุมชนที่มีผลผลิตและทรัพยากรที่แตกต่างกันเพื่อตอบสนองความต้องการในการอุปโภคของทุกชุมชนและเครือข่าย

4. วิสาหกิจชุมชนเพื่อการจัดการผลผลิตส่วนเกิน เป็นวิสาหกิจชุมชนแบบพอเพียงผสมกับแบบก้าวหน้าโดยการดำเนินการในรูปแบบผลผลิตหรือทรัพยากรของชุมชนสร้างผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มมูลค่าและตอบสนองการตลาดภายนอกชุมชนและเครือข่ายดังนั้นการตลาดของวิสาหกิจชุมชนเพื่อการจัดการผลผลิตส่วนเกินคือการตลาดนอกชุมชนโดยนำสินค้าที่เหลือจากการใช้ภายในชุมชนออกวางจำหน่ายและนำเงินจากคนภายนอกชุมชนเข้าสู่หมู่บ้าน

5. ระดับธุรกิจ วิสาหกิจชุมชนแบบก้าวหน้าเป็นการประกอบการที่ริเริ่มจากฐานครอบครัวพัฒนาจนถึงขั้นธุรกิจโดยมีผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำออกตลาดใหญ่ได้มีคุณภาพดี

ได้มาตรฐาน และสามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าอื่นได้

### 3.5 ขั้นตอนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน (สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลพบุรี, 2556, น.1 อ่างใน จินตนา กาญจนวิสุทธ์, 2558) มีดังนี้

#### 1. การเตรียมความพร้อมของชุมชน

1.1 การจัดเวทีชาวบ้านเพื่อชี้แจงและประชาสัมพันธ์แนวทางในการดำเนินงาน เพื่อความเข้าใจและเตรียมความพร้อมของชุมชนในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

1.2 สสำรวจศักยภาพของชุมชน โดยสำรวจและเก็บข้อมูลของชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาว่า จะทำธุรกิจหรือลงทุนทำกิจกรรมใด โดยมีการสำรวจด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านทรัพยากร และผลผลิต สสำรวจผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนว่ามีอะไรบ้างเช่น พืช ผัก ผลไม้ สมุนไพร การเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว ด้านภูมิปัญญาชุมชน สสำรวจผู้รู้ และผู้ที่มีความรู้ในด้านต่างๆ เช่น หมอสมุนไพร หมอยา หมอตำแย ช่างฝีมือ นักประดิษฐ์ นักคิด นักพัฒนา เป็นต้น ด้านรายจ่ายของชุมชน สสำรวจรายจ่ายของคนในชุมชนแต่ละครัวเรือนว่ามีการใช้จ่ายอะไรบ้าง มีรายได้จากไหน มีขั้นตอนอย่างไร

#### 2. การวิเคราะห์เพื่อเรียนรู้ชุมชน

จัดเวทีชาวบ้าน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาแล้ว นำมาพูดคุยกัน เพื่อที่จะเรียนรู้ว่าชุมชนมีศักยภาพอย่างไร และหาทางเลือก หาโอกาสในการลงทุนทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ควรจะมีธุรกิจหรืออุตสาหกรรมใด ที่จะแปรรูปผลผลิตเป็นสินค้า เพื่อนำมาใช้ในชุมชนทดแทนสินค้าที่ซื้อมาจากภายนอกชุมชน จะผลิตสินค้าหรือทำธุรกิจใด เพื่อนำเงินรายได้เข้าชุมชน เป็นต้น

#### 3. การจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน

ผลจากการเรียนรู้นำมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการลงทุน กำหนดทิศทางของชุมชนเขียนแผนและโครงการ กำหนดรูปแบบการจัดการ แนวทางการดำเนินงานทำแผน โครงการของบประมาณจากแหล่งเงินทุนต่างๆ

#### 4. การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานตามแผน โครงการ กิจกรรม ตามที่ได้กำหนดไว้ วิสาหกิจชุมชนแต่ละแห่งจะต้องมีการจัดการ การจัดทำบัญชี การผลิตสินค้า และการจำหน่ายซึ่งชุมชนต้องลงมือปฏิบัติเอง ภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนแนะนำ และส่งเสริมการบริหารจัดการ

#### 5. การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินงานเปลี่ยนจากขายผลผลิตการเกษตร เป็นการแปรรูป การเพิ่มมูลค่าผลผลิตการขายสินค้า โดยเริ่มต้นขายภายในชุมชน แล้วนำผลผลิตที่เหลือไปขายที่ชุมชนใกล้เคียง และชุมชนอื่นๆ

สรุปว่าขั้นตอนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เริ่มจากการเตรียมความพร้อมของชุมชนโดยสำรวจและเก็บข้อมูลของชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาว่า จะทำธุรกิจหรือลงทุนทำกิจกรรมใด โดยมีการสำรวจด้านต่างๆ จากนั้นการวิเคราะห์เพื่อเรียนรู้ชุมชน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาแล้ว นำมาพูดคุยกัน เพื่อที่จะเรียนรู้ว่าชุมชนมีศักยภาพอย่างไร และหาทางเลือก หาโอกาสในการลงทุนทำกิจกรรมต่างๆ จากนั้นดำเนินการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน บริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน และดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนโดยเปลี่ยนจากขายผลผลิตการเกษตร เป็นการแปรรูป การเพิ่มมูลค่าของผลผลิต

### 3.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนแล้วตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 จะทำให้ได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. เกิดการรวมตัวกันของคนในชุมชนในการประกอบกิจการในระดับชุมชนเป็นวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย
2. มีสิทธิในการขอรับการส่งเสริมหรือสนับสนุนความต้องการที่แท้จริงจากคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
3. มีสิทธิในการได้รับการส่งเสริมหรือการสนับสนุนการพัฒนากิจการตามมาตรการที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจัดให้มี คือ วิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิ ซึ่งมีการประกอบกิจการอย่างครบวงจร ทำให้วิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้แล้ว ได้มีการพัฒนาที่สูงขึ้นวิสาหกิจชุมชนประสงค์จะรวมตัวกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือดำเนินงานจัดตั้งเป็นองค์กรธุรกิจใด ๆ การพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ และมีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับเงินทุน การจัดการฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเป็นไป ตามความต้องการของวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งแก้ไขกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานและนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้และพร้อมสำหรับการพัฒนาเพื่อที่จะแข่งขันทางการค้าในอนาคต

ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนจะมีสิทธิประกอบกิจการในระดับชุมชนเป็นวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย และมีสิทธิในการขอรับการส่งเสริมหรือสนับสนุนความต้องการที่แท้จริงจากคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

### 4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการตลาด (Promoting Sales)

การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ตัวหนึ่งขององค์กรหรือบริษัทกิจการที่นอกเหนือจากผลิตภัณฑ์ ราคาและการจำหน่ายที่ใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารทางการตลาด (Marketing Communication) เพื่อผู้มุ่งหวัง (Prospect) ทั้งในตลาด

อุตสาหกรรมและตลาดผู้บริโภค เพื่อแจ้งข่าวสาร (Inform) จูงใจ (Persuade) และเตือนความทรงจำ (Remind) ของลูกค้าเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือหรือเพื่อสร้างเจตคติ การรับรู้ การเรียนรู้ ในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการเป็นการสร้างภาพลักษณ์ (Image) ที่ดีแก่องค์กรหรือบริษัท กิจกรรมร้านค้าทั่วไป หากธุรกิจได้มีการวางแผนทางการส่งเสริมการโดยมีตัวผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการ มีการกำหนดราคาอย่างเหมาะสม โดยมีการวางแผนการจัดจำหน่ายที่ดี

#### 4.1 ความหมายของการตลาด

คิวกุทธี พงศกรรังศิลป์ (2547, น.6) ได้ให้ความหมายของการตลาดไว้ว่า หมายถึง วิธีการที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและการทำธุรกรรมเพื่อตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของผู้บริโภคให้เกิดความพึงพอใจ โดยใช้กิจกรรมทางการตลาดเป็นเครื่องมือในการตอบสนองกิจกรรมทางการตลาด (Marketing Activities) เริ่มตั้งแต่การค้นหาความจำเป็นและความต้องการของผู้ซื้อ พัฒนาผลิตภัณฑ์ ตั้งราคา ส่งเสริมการตลาด ผลิต เก็บรักษา และจัดส่ง ส่วน พรพิมล กาบบัว (2549, น.3) ได้สรุปความหมายของการตลาดไว้ว่า การตลาด หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมทางสังคมที่มีการวางแผนและบริหารจัดการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ราคา การส่งเสริมการตลาด และการจัดจำหน่ายเพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ โดยจะต้องมีความจำเป็น ความต้องการ ความเต็มใจและมีอำนาจในการซื้อ มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

การตลาด (Marketing) หมายถึง กระบวนการในการวางแผนและดำเนินการในด้านแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการจัดจำหน่าย ในสินค้าและบริการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและทำให้เกิดความพอใจต่อบุคคลและองค์การตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เช่น การที่บริษัทน้ำผลไม้ไทย ทำการตลาดสินค้าน้ำผลไม้พร้อมดื่ม บริษัทต้องมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยอย่างน้อยที่สุด 4 ประการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ที่จะจำหน่ายราคา (Price) ได้แก่ระดับมูลค่าที่จะใช้แลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ของกิจการ สถานที่ (Place) ได้แก่สถานที่สำหรับแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย การส่งเสริมการจัดจำหน่าย (Promotion) เป็นการกระตุ้นให้ผู้ซื้อต้องการซื้อสินค้าของกิจการ (สุดาพร กุณทลบุตร, 2557, น.9)

สรุปว่า การตลาด หมายถึง กระบวนการที่ได้มีการวางแผนและดำเนินการในการจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการจัดจำหน่าย ในสินค้าและบริการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและทำให้เกิดความพอใจต่อบุคคลและองค์การตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

#### 4.2 ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix)

พรพิมล กาบบัว (2549, น.12) ได้กล่าววว่าส่วนประสมทางการตลาด หมายถึง การประสมที่เข้ากันได้เป็นอย่างดีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเครื่องมือทางการตลาดที่ธุรกิจต้องใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาด ส่วน วิเชียร วงศ์ณิชากุล (2550, น.13-14) กล่าวว่า ส่วนประสมทาง

การตลาด (Marketing Mix) ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการตลาด การดำเนินงานของกิจการจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับ การปรับปรุงและความสัมพันธ์ที่เหมาะสมของส่วนประสมทางการตลาดเหล่านี้ ซึ่งส่วนประสมทางการตลาดนั้นเราถือว่าเป็นปัจจัยภายในที่สามารถควบคุมได้ เราสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อให้กิจการอยู่รอดได้หรืออาจเรียกได้ว่าส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการของลูกค้า กลุ่มเป้าหมาย ทำให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายพอใจและมีความสุขได้ โดยประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการเรียกว่า '4P's' ได้แก่

### 1. Product (ผลิตภัณฑ์)

Product (ผลิตภัณฑ์) เป็นสิ่งที่เสนอขายเพื่อสนองต่อความต้องการของลูกค้าเป้าหมาย โดยผลิตภัณฑ์นั้นอาจจะมีตัวตน สามารถมองเห็น จับต้อง หรือทดสอบชิมได้ เช่น สินค้า (Goods) หรืออาจจะมีไม่มีตัวตน เช่น บริการ (Service) ความคิด (Ideas) เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ที่จะประสบความสำเร็จในตลาดจะต้องมีรูปแบบ ลักษณะคุณภาพ และคุณสมบัติอื่นๆ ตรงตามความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย เราสามารถพูดได้ว่าผลิตภัณฑ์เป็นองค์ประกอบตัวแรกใน '4P's' หรือส่วนประสมทางการตลาดที่ลูกค้าจะให้ความสนใจในการเลือกซื้อ

### 2. Price (ราคา)

ราคา (Price) เป็นสิ่งที่กำหนดมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในรูปของเงินตราหรือเป็นมูลค่าที่ยอมรับในการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอ ซึ่งการกำหนดราคาขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ คือ ต้องให้เหมาะสมกับต้นทุนค่าใช้จ่ายของผู้ขาย ความสามารถในการซื้อของลูกค้า กลุ่มเป้าหมายและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทางการตลาด เช่น คู่แข่งขัน กฎหมายข้อบังคับต่างๆ เป็นต้น

### 3. Place or Distribution (การจัดจำหน่าย)

Place or Distribution (การจัดจำหน่าย) เป็นกระบวนการในการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคหรือตลาดเป้าหมาย ซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดจำหน่ายหรือการกระจายสินค้า ได้แก่ การขนส่ง การคลังสินค้า การเก็บรักษาสินค้า การบริหารสินค้าคงเหลือ เป็นต้น โดยอาจจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการผ่านสถาบันคนกลางต่างๆ เช่น พ่อค้าปลีก พ่อค้าส่ง ตัวแทนจำหน่ายหรือนายหน้าเพื่อทำการจัดจำหน่ายสินค้าดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ในการจัดจำหน่ายจะต้องมีการวางแผนที่รัดกุมว่าจะวางจำหน่ายสินค้าที่ไหน เมื่อไหร่ ผ่านคนกลางคืออะไร จะใช้วิธีการขนส่งแบบไหนจึงจะประหยัด สะดวก รวดเร็ว จะเก็บรักษาสินค้า อย่างไรจึงจะเหมาะสม เป็นต้น

#### 4.Promotion (การส่งเสริมการตลาด)

การส่งเสริมการตลาดหรือการส่งเสริมการขาย (Promotion) เป็นการติดต่อสื่อสารทางการตลาดระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ หรือกลุ่มลูกค้าเป้าหมายโดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อเตือนความทรงจำแจ้งข่าวสารหรือชักจูงใจให้เกิดความต้องการในผลิตภัณฑ์และการตัดสินใจซื้อ ประกอบด้วยกิจกรรมหลักที่สำคัญ 5 กิจกรรม คือ

1.1 การโฆษณา (Advertising) เป็นการแจ้งหรือนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ขององค์กรและผลิตภัณฑ์ โดยผ่านสื่อ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฯลฯ และมีผู้อุปถัมภ์จ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ

1.2 การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal Selling) เป็นการแจ้งข่าวสารข้อมูล และจูงใจตลาดให้เกิดการซื้อขายสินค้า โดยเป็นการติดต่อซื้อขายแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อซึ่งจะทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อเร็วขึ้น หรือทราบผลการเจรจาซื้อขายได้รวดเร็ว

1.3 การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) เป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจทดลองใช้หรือการซื้อสินค้าและบริการในปริมาณที่มากขึ้นและเร็วขึ้นได้ โดยอาศัยกิจกรรมทางการตลาดต่างๆ ช่วย เช่น การลดราคา การแจกของแถมของชำร่วย การแจกคู่มือ การให้ชิงโชค การให้ส่วนลด หรือการให้แลกซื้อสินค้าพิเศษในราคาพิเศษ เป็นต้น

1.4 การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ (Publicity and Public Relations) เป็นการแจ้งข่าวสารข้อมูลความเคลื่อนไหวหรือกิจกรรมต่างๆ ของกิจการ เพื่อเป็นการสร้างภาพพจน์ความรู้สึที่ดีให้กับกิจการ รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่กิจการนั้นๆ ได้ผลิตขึ้น เช่น การออกข่าวการเข้าร่วมบริจาคเงินให้กับมูลนิธิต่างๆ ของกิจการจะส่งผลทำให้ผลิตภัณฑ์ที่กิจการผลิตสามารถขายได้ดีตามไปด้วย

1.5 การตลาดทางตรง (Direct Marketing) ซึ่งหมายถึงความถึงช่องทางหลักในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหรือกลุ่มลูกค้าที่คาดหวังโดยตรงและยังหมายถึงระบบการส่งเสริมทางการตลาดที่ใช้ในการโฆษณาหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งสื่อ เพื่อให้เกิดการตอบสนอง และ/หรือ การแลกเปลี่ยนที่สามารถวัดค่าได้ ณ ที่ใดที่หนึ่ง

สรุปว่าส่วนประสมทางการตลาด เป็นการประสมที่ประกอบด้วยเครื่องมือทางการตลาดที่ธุรกิจต้องใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาด ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด

#### 4.3 การส่งเสริมการตลาด

วิเชียร วงศ์นิชชากุล (2550, น. 251-253) กล่าวว่า การส่งเสริมการตลาด หมายถึงการรณรงค์กิจกรรมทางการตลาดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่บริษัทตั้งเป้าหมายไว้ โดยใช้เครื่องมือประเภทใดประเภทใดประเภทหนึ่งหรือรวมกันไปถึง 5 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การโฆษณา (Advertising) คือการนำเสนอข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ที่ไม่ใช่ตัวบุคคล รวมทั้งการส่งเสริมเผยแพร่ความคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้าและบริการ ซึ่งจะต้องจ่ายเงินให้กับสื่อต่างๆ เหล่านั้นโดยผู้สนับสนุนที่ระบุเอาไว้ส่วนมากก็คือผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายสินค้านั้นเอง

2. การส่งเสริมการขาย (Sale Promotion) คือ เครื่องมือระยะสั้นที่ออกแบบขึ้นมาเพื่อใช้กระตุ้นความต้องการของผู้บริโภคให้เกิดการตอบสนองในการซื้อหรือขายผลิตภัณฑ์ได้เร็วขึ้นและเพิ่มมากขึ้น

3. การขายโดยพนักงานขาย (Personal Selling) จากความจำกัดความของสมาคมการตลาดแห่งสหรัฐอเมริกา คือ การขายโดยการนำเสนอด้วยคำพูดที่เป็นการสนทนาระหว่างพนักงานขายกับลูกค้ากลุ่มเป้าหมายหนึ่งหรือหลายคน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำการขายสินค้าและบริการ

4. การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) หมายถึง การมุ่งที่จะสร้างความเข้าใจอันดี โดยการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มที่ไม่ใช่ลูกค้าโดยตรงให้เกิดขึ้นในสาธารณะโดยผ่านสื่อมวลชนเพื่อทำให้กลุ่มคนเหล่านั้นเกิดทัศนคติที่ดีต่อองค์กรหรือผู้ผลิตสินค้า

5. การตลาดทางตรง (Direct Marketing) หมายถึง การติดต่อสื่อสารโดยตรงระหว่างผู้ซื้อกับผู้จำหน่ายสินค้าที่นอกเหนือจากการขายโดยใช้พนักงานขาย

ถ้าใช้เครื่องมือทางการตลาดทั้ง 5 ประเภทร่วมกัน เพื่อการติดต่อสื่อสารข้อมูลเพื่อทำให้เกิดการรับรู้ การเข้าใจ การจดจำ การเกิดทัศนคติ หรือการเกิดพฤติกรรมการซื้อขึ้นเราเรียกว่า ส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด (Promotional Mix or Promotion Sub-mix)

สรุปว่าการส่งเสริมการตลาด หมายถึง เป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร ชักจูงใจ ซึ่งการส่งเสริมการตลาดจะประกอบด้วย การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การขายโดยพนักงานขาย การประชาสัมพันธ์ และการตลาดทางตรง

## 5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### งานวิจัยในประเทศ

อัญชลี อติแพทย์ (2554) ได้นำรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในพื้นที่ตำบลท่าคาอำเภอมวก อำเภอมวก จังหวัดสมุทรสงคราม (2) ศึกษาสาเหตุและผลกระทบของปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภอมวก จังหวัดสมุทรสงคราม (3) สร้างรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภอมวก จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้เทคนิคการสุ่ม แบบเจาะจง (Purposive



Sampling) จากนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาตินที่เป็นเจ้าของภาษาจำนวน 15 คน นักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาตินที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองจำนวน 15 คน และผู้ให้บริการจำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาหลักๆ คือ ทั้งนักท่องเที่ยวและผู้ให้บริการไม่สามารถเข้าใจซึ่งกันและกันได้ตามสาระที่ต้องการจะสื่อสาร (2) สาเหตุเกิดจากผู้ให้บริการส่วนมากอายุสูงจำไม่ค่อยได้ ความรู้ภาษาอังกฤษน้อย ขาดความต่อเนื่องในการใช้ ไม่สนใจที่จะฝึกฝน อ่านและไม่มั่นใจ ผลกระทบต่อการท่องเที่ยว คือ นักท่องเที่ยวไม่ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ผู้ให้บริการขาดโอกาสในการประชาสัมพันธ์สินค้าผลิตภัณฑ์และข้อมูลที่สำคัญๆ ของชุมชน (3) รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางการท่องเที่ยว จึงควรเป็นสื่อ บทเรียนที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ในลักษณะของสมุดพกพาที่มีรูปภาพคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เฉพาะด้านตามความต้องการของผู้ให้บริการและบันทึกคำศัพท์ที่พบใหม่ แล้วหาความหมายเองโดยผ่านการฝึกอบรมการใช้ก่อนแล้วนำไปใช้เอง นอกจากนี้ป้ายบอกสถานที่สำคัญๆ ของชุมชน ที่จัดทำเป็นภาษาอังกฤษเป็นรูปแบบการเรียนรู้ส่วนหนึ่งทำให้ความรู้แก่ผู้ให้บริการได้เช่นกัน

วารุณี อัสวโกคิน (2554) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรนั้น เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม เพื่อศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหลักสูตร และเพื่อศึกษาแรงจูงใจภายในของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม ของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 285 คน และสอง กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่หลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบประเมินความสอดคล้อง และแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร แบบทดสอบความรู้และทักษะก่อนและหลังการฝึกอบรม แบบสอบถามความพึงพอใจ แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต และแบบสอบถามแรงจูงใจภายในของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่มีต่อการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า ประการที่หนึ่ง หลักสูตรฝึกอบรมผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้สามารถนำไปใช้ได้ ประการที่สอง ผลการทดสอบความรู้และทักษะก่อนและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม สรุปได้ว่าคะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านความพึงพอใจ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในด้านลักษณะมุ่งอนาคต ผู้เข้ารับการอบรมมีลักษณะมุ่งอนาคตด้านทั่วไปและด้านการฝึกอบรมอยู่ในระดับสูง และผู้เข้าฝึกอบรมมีแรงจูงใจภายในด้าน

ลักษณะงานและพลังจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับสูง แต่แรงจูงใจภายในด้านสภาพแวดล้อมการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง

วรรณพรรณ เลิศวัตรกานต์ (2556) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมโดยเน้นงานปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมารีวิทยา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมโดยเน้นงานปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้านการฟังและพูด ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมารีวิทยา ก่อนและหลังเรียนโดยการใช้ชุดกิจกรรมเน้นงานปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้านการฟังและพูด และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อชุดกิจกรรมโดยเน้นงานปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมารีวิทยาลัย ที่กำลังศึกษาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร อ 15201(อังกฤษเพิ่มเติม) ในภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2556 จำนวน 35 คน ระยะเวลาในการทดลอง 3 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยชุดกิจกรรมแบบเน้นงานปฏิบัติ 3) ชุดกิจกรรมแบบเน้นงานปฏิบัติทักษะฟังและพูดของวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5)แบบประเมินการฟัง 6) แบบประเมินการพูด 7)แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมนี้ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมโดยเน้นงานปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้านการฟังและพูด มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ( E1,E2) 90.27/94.95 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมโดยเน้นงานปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 18.94 คิดเป็นร้อยละ 61.71 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 28.94 คิดเป็นร้อยละ 94.90 โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผลความก้าวหน้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับร้อยละ 33 3) ผลศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมโดยเน้นงานปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร พบว่า นักเรียนมีความพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด

เกศกนก ณ พัทลุง (2556) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรม เรื่อง การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาชุดฝึกอบรม เรื่อง การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรม เรื่อง การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 42 คน แบบแผนการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลองด้วยชุดฝึกอบรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุดฝึกอบรม เรื่อง การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม เรื่อง การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เท่ากับ 80.41/84.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรม เรื่อง การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3) ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมเรื่อง การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{x} = 4.65$ ,  $S.D. = 0.53$ )

นรินทร์ เจตธำรง และคณะ (2557) ได้ทำวิจัยเรื่องภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ให้บริการสนับสนุนการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างชุดความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ให้บริการสนับสนุนการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์โดยการจัดทำชุดการสอนความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ให้บริการสนับสนุนการท่องเที่ยว ในจังหวัดบุรีรัมย์และทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอน กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์หลังจากการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) ชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อน และหลังเรียนด้วยชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว ผลการศึกษา พบว่า 1. ชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 81.66/88.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2. ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปรากฏว่านักศึกษามีคะแนนหลังเรียนด้วยชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

นลิน สีมะเสถียรโสภณ และบวรลักษณ์ เกื้อสุวรรณ (2558) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ พนักงานในกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวและบริการในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 38 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้เข้ามารับบริการการฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานธุรกิจท่องเที่ยวและบริการโดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษ 2) แบบทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เข้าอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรม ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานธุรกิจท่องเที่ยวและบริการสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ  $E1 = 80 / E2 = 80$  ทั้งสองหัวข้อ กล่าวคือ หัวข้อการใช้ภาษาอังกฤษในการสำรองที่พักและตัวเครื่องบินมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ  $80/93$  และ หัวข้อการใช้ภาษาอังกฤษในการจัดทัวร์และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ  $82/96$  โดยค่าประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมเกินกว่าเกณฑ์ที่ได้กำหนดเอาไว้มากในด้านประสิทธิผลนั้น ชุดฝึกอบรมมีประสิทธิผลที่ผู้เข้าอบรมมีคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน กล่าวคือ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนหัวข้อแรกมีค่าเท่ากับ 9.63 และหัวข้อที่สองเท่ากับ 9.29 แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าอบรมสามารถใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้มีพัฒนาการทางด้านทักษะภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น

หทัยวรรณ จันทร์อยู่่ม, สุพรรณริกา วัฒนบุณย์ และณัฐปคัลภ กิตติสุนทรพิศาล (2559) การวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกอบรมแบบสร้างเสริมประสบการณ์การพูดภาษาอังกฤษด้วยบริบทท้องถิ่น สำหรับมัคคุเทศก์น้อย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมแบบสร้างเสริมประสบการณ์การพูดภาษาอังกฤษด้วยบริบทท้องถิ่น สำหรับมัคคุเทศก์น้อยที่มีประสิทธิภาพเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกอบรมและศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกอบรม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลคลองศก อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบางปรู จำนวน 20 คนได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้หน่วยโรงเรียนในเครือข่ายในการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดฝึกอบรมแบบสร้างเสริมประสบการณ์ทักษะการพูดภาษาอังกฤษด้วยบริบทท้องถิ่น สำหรับมัคคุเทศก์น้อย แบบทดสอบความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ มีค่าความยากระหว่าง 0.50-0.78 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.22-0.81 ค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบเท่ากับ 0.86 และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกอบรมแบบสร้างเสริมประสบการณ์การพูดภาษาอังกฤษด้วยบริบทท้องถิ่นสำหรับมัคคุเทศก์น้อย มีประสิทธิภาพเท่ากับ

84.96/84.77ความสามารถด้านทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียนด้วยชุดฝึกอบรมหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

วราพรรณ จิตรรัมย์ (2559) ได้ทำวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้เทคนิค CLT การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะการฟังและการพูด ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้เทคนิค CLT 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้เทคนิค CLT 3) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการฟังและการพูด ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้เทคนิค CLT และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของ นักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้เทคนิค CLT กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการ สุ่ม เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองไผ่งาม 1 ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 38 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมฝึกทักษะ จำนวน 8 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน 3) แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้เทคนิค CLT มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.34/76.32 2.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก

ณัฐวัฒน์ วิถีวัฒนาและกริช ภัทรภาคิน ( 2560 ) ได้ทำวิจัย เรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทยสู่ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติภายใต้บริบทสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทยสู่ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ภายใต้บริบทสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้บรรลุความมุ่งหมายของการฝึกอบรม เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมการศึกษาวิจัยเป็นแบบวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างชุดฝึกอบรม 2) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามชุดฝึกอบรม 3) การศึกษาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม และ 4) การศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จำนวน

30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดฝึกอบรม 2) แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1. ผลสัมฤทธิ์ของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของการฝึกอบรม พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2. ค่าประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมที่ได้คือ E1/E2 เท่ากับ 82.93/37.70 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ E1/E2 เท่ากับ 70/70 แสดงว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (E1) ของหลักสูตรผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า ประสิทธิภาพของผลลัพธ์การประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้ายหรือผลลัพธ์จากการสอบหลังเรียน (E2) ไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 3. ค่าคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ศศิภา ทิพย์ประภา ( 2561) ได้ทำวิจัย เรื่องการพัฒนาสมรรถนะการใช้ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับวิสาหกิจชุมชนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2) สร้าง ต้นแบบนวัตกรรมประเภทบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์สำหรับฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะการพูดภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้สื่อประเภทบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มตัวอย่างเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง จำนวน 15 คน ได้แก่ เซรามิคประดิษฐ์ ปลายตะเพียนสีทอง งานตุ๊กตาปั้นจิว หัวโขนจำลอง และดอกไม้ประดิษฐ์จากต้นโสน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความต้องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2) แบบประเมินก่อน และหลังเรียนด้วยตนเอง และ 3) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ใช้โปรแกรม Adobe InDesign เก็บข้อมูล จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการพัฒนาทักษะการพูดด้านการออกเสียงการเสวนาราคาและขั้นตอนการผลิตระดับมากที่สุดและผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเองพบว่ากลุ่มตัวอย่างผ่านการประเมินตนเองหลังเรียนร้อยละ 100

พิมพ์มาศ สิงห์ชฎิต ( 2561) ได้ทำวิจัย เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง Amazing Ubon Ratchathani สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง Amazing Ubon Ratchathani สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง Amazing Ubon Ratchathani และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง Amazing Ubon Ratchathani สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนเทศบาลบ้านสุขสำราญสังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองวารินชำราบ

อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีนักเรียนจำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) ชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง Amazing Ubon Ratchathani (2) แผนการจัดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน ด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง Amazing Ubon Ratchathani ผลการวิจัยพบว่า 1.ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง Amazing Ubon Ratchathani สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า 1) ประสิทธิภาพเท่ากับ 81.91/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2). ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง Amazing Ubon Ratchathani ที่สร้างขึ้น พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3). ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $X = 4.10$ ,  $S.D. = 0.50$ )

## 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

นูแนน (Nunan 1991, p.59 ) ศึกษากิจกรรมที่เป็นงานเพื่อการสื่อสาร ได้สรุปว่า งานเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรของแบบเรียน และเป็นวิธีการที่จะช่วยให้การเรียนรู้ได้รู้ภาษา งานที่มอบหมายให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจะสะท้อนสถานการณ์ที่ผู้เรียนจะประสบในสภาพของโลกแห่งความเป็นจริง ตัวป้อนที่กำหนดให้เป็นปัญหาซึ่งเป็นงาน จะต้องมีความหมายต่อผู้เรียน เหมาะสมกับระดับใกล้ตัวผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจได้ไม่ยาก และสร้างจิตสำนึกให้ผู้เรียนว่า สิ่งที่ได้เรียนรู้จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการดำเนินชีวิต การศึกษาของนูแนน ให้แนวความคิดว่า ผู้เรียนที่เรียนร่วมกันจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ภาษาเป้าหมาย เพราะต้องใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้เรียนมีความกล้าที่จะพูดโต้ตอบไปมาระหว่างผู้เรียนด้วยกัน งานที่ให้มอบหมายให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติสะท้อนสถานการณ์ที่ผู้เรียนจะประสบในสภาพของโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะ (ESP)

Sharon และคณะ (2003) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้ที่มีปัญหาด้านการอ่านภาษาอังกฤษ มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้ที่มีปัญหาด้านการอ่านภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาในประเทศสเปน ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่สามารถพูดได้ทั้งภาษาสเปนและภาษาอังกฤษจะสามารถอธิบายการสอน

ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับผู้ที่มีปัญหาด้านการอ่านภาษาอังกฤษ ดังนั้นครูผู้สอนภาษาอังกฤษจะสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับนักเรียนเพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีปัญหาด้านการอ่านภาษาอังกฤษ

Russell และคณะ (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมที่ทำให้ได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางปฏิบัติ IES NCEE 2007-4011 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้ (1) คัดแยกเด็กที่มีปัญหาการอ่านภาษาอังกฤษ (2) จัดกลุ่มย่อยเพื่อฝึกทักษะการอ่าน (3) ให้การเรียนการสอนคำศัพท์ที่กว้างขวางและหลากหลาย (4) การพัฒนาภาษาอังกฤษเชิงวิชาการและ (5) การจัดตารางการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ

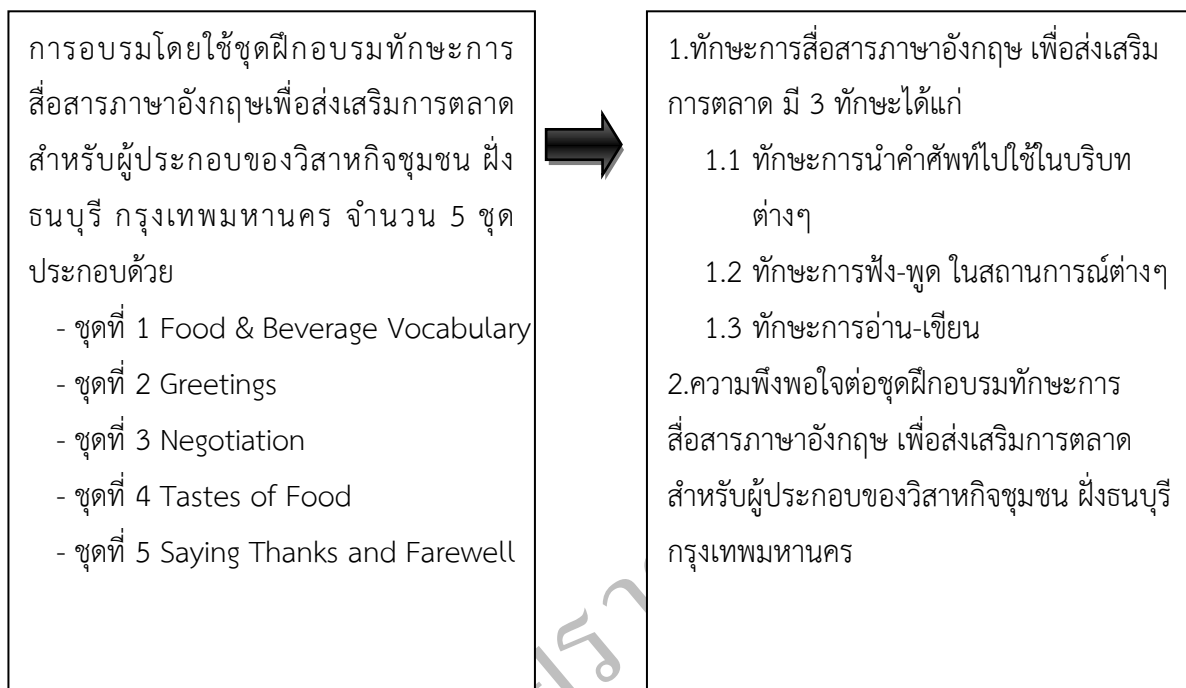
จากงานวิจัยทั้งในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศสรุปได้ว่าการใช้ชุดฝึกอบรมในการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ได้ผลลัพท์ที่ดีอยู่ในระดับที่สูงขึ้น และผู้เรียนหรือผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในระดับดีกับชุดฝึกอบรม สำหรับชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเป็นการนำหลักการของการสร้างชุดการสอน หรือชุดกิจกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำการเรียนแบบร่วมมือ กระบวนการเรียนร่วมกัน เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ



## กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย